

**I ŚWIATOWY
KONGRES EDUKACJI
I NAUKI **POLSKIEJ**
ZA GRANICĄ**

I ŚWIATOWY KONGRES
EDUKACJI I NAUKI POLSKIEJ ZA GRANICĄ
ODBYWAŁ SIĘ
POD HONOROWYM PATRONATEM
MAŁŻONKI PREZYDENTA RP
AGATY KORNHAUSER-DUDY

ORGANIZATOR

WSPÓLORGANIZATORZY

PATRONI MEDIALNI

W Pierwszym Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą wzięło udział ponad 600 uczestników z 41 państw, nawet tak odległych jak Argentyna czy Australia.

Oprócz nauczycieli języka polskiego w polskich szkołach i ośrodkach za granicą, rodziców oraz przedstawicieli organów prowadzących szkoły, w wydarzeniu uczestniczyła także młodzież - wolontariusze polonijni oraz absolwenci szkół polskich w USA i Portugalii, dla których wyjazd do Polski był nagrodą za zaangażowanie w promocję Polski.

Proponujemy Państwu relację z kongresowych wydarzeń, mając jednocześnie świadomość, że nie może ona oddać w pełni wszystkiego, co działo się w Jachrance pod Warszawą, a zwłaszcza atmosfery pracy, emocji ze spotkania z rodakami i planów oraz nadziei na przyszłość, które wyznaczać będą działalność Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego w kolejnych latach.

W PUBLIKACJI:

- Podsumowanie Kongresu
Profesor Jacek Gołębiowski - Dyrektor IRJP
- O roli Instytutu i edukacji polonijnej
- Przemysław Czarnek – Minister Edukacji i Nauki
- O planach Instytutu na przyszłość
Jacek Janowiak - Wicedyrektor IRJP
- Kongres w liczbach
- Skrócona agenda
- Relacja z pierwszego dnia Kongresu
- Relacja z drugiego dnia Kongresu
- Relacja z trzeciego dnia Kongresu
- Relacja z czwartego dnia Kongresu
Rekomendacje Kongresu
- Relacja z piątego dnia Kongresu
Msza święta w Niepokalanowie,
franciszkańskim klasztorze-sanktuarium,
miejscu działalności świętego Maksymiliana Marii Kolbego.
- Kongres oczami organizatorów
- Media o Kongresie
- Uczestnicy o Kongresie

PROFESOR
JACEK GOŁĘBIOWSKI

DYREKTOR
INSTYTUTU ROZWOJU JĘZYKA POLSKIEGO
IM. ŚWIĘTEGO MAKSYMILIANA MARIII KOLBEGO

Z perspektywy czasu, który minął od zakończenia I Światowego Kongresu Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą, należy ponownie zadać sobie pytania o cele i korzyści płynące z tego wydarzenia, o przewidywane rezultaty, ale też o korzyści nieplanowane, które są dostrzegalne i warte zainteresowania.

Aktywność uczestników Kongresu, stopień satysfakcji oraz efekty naszej wspólnej pracy pozwalają ocenić przyjętą formułę spotkania jako trafną. Jest mi niezmiernie miło, że zaproponowana przez organizatora i współorganizatorów formuła, łącząca zagadnienia oraz ludzi edukacji i nauki, spotkała się z uznaniem naszych Gości, przybyłych z 41 krajów świata, ze wszystkich kontynentów. Pragnę podkreślić, że statutowe działania i przyjęta strategia Instytutu Kolbego spaja te dwa obszary w skutecznym rozwoju i popularyzacji Polski i naszego języka poza granicami kraju.

Zaproponowaliśmy program, który umożliwił dialog wszystkich obecnych na Kongresie. Forum wymiany zdań stanowiły panele dyskusyjne i nieformalne spotkania w licznych zakątkach hotelu. Z informacji zwrotnych wynika, że to szczególnie wartości dodana, której korzyści już dostrzegamy w postaci podejmowanych inicjatyw. Przyznam, że propozycje zajęć, uwzględniające szeroki zakres potrzeb i zainteresowań były przedmiotem gorących dyskusji i ostatecznie okazały się ciekawe, bowiem angażowały liczne grona. Zaproponowaliśmy więc naszym Gościom na emisję nowych ważnych i głębokich filmów, zachęciliśmy do poznawania tańców polskich, rękodzieła oraz istotnych problemów pedagogicznych. W ramach Kongresu odbyły się również zajęcia kładące nacisk na rozwijanie kompetencji medialnych i promowania własnej działalności (autopromocji). Krótkie wycieczki do ciekawych miejsc pozwoliły nie tylko odkryć oblicza współczesnej Polski, ale też zanurzyć się w jej historię. Nie brakło także naukowych wypowiedzi, prezentujących depozyt kulturowy Polonii i zachęcających do prowadzenia badań nad genealogią, dzięki którym poczucie polskiej tożsamości narodowej może być budowane i wzmacniane, choćby z perspektywy nauk o bezpieczeństwie.

Chyba po raz pierwszy na zjazdach polonijnych, do naukowców, nauczycieli, działaczy, parlamentarzystów i urzędników państwowych dołączyła młodzież, uczestnicząc zarówno w ogólnym programie Kongresu, jak i realizując swój atrakcyjny, wypełniony wycieczkami i ciekawymi spotkaniami, program. Grupa ta liczyła 60 osób z różnych krajów - uczniów, maturzystów, studentów, młodych pracowników. Instytut Kolbego pokłada wielką nadzieję we współpracy z aktywną młodzieżą, przyszłymi liderami Polonii. To dla nich zaplanowaliśmy już na przyszły rok organizację wyjątkowego Festiwalu. Prace nad nim już rozpoczęliśmy.

W Kongresie wzięli udział także polscy parlamentarzyści i członkowie Rządu RP, dając wyraz szacunku wobec środowiska polonijnego oraz polskiego za granicą, a także otwartości na wzajemne poznawanie i wspieranie działań na rzecz wzmocnienia diaspory polskiej w różnych częściach świata. Koncepcję kompleksowego wsparcia Rodaków mieszkających poza Polską zaprezentował Minister Edukacji i Nauki prof. Przemysław Czarnek.

Wszyscy uczestnicy skierowali uchwałę Kongresu, adresowaną do p. Ministra Czarneka, którą też - jako Dyrektor Instytutu - przyjąłem i uwzględnię w planowaniu działań i form wsparcia.

Ostatnie wydarzenie Kongresu miało miejsce w Niepokalanowie, gdzie uczestniczyliśmy w niedzielnej mszy świętej.

dr hab. Jacek Gołębiowski, profesor KUL
Dyrektor Instytutu Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego

PROFESOR
PRZEMYSŁAW CZARNEK

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

**I ŚWIATOWY
KONGRES EDUKACJI
I NAUKI POLSKIEJ
ZA GRANICĄ**

Szanowni Państwo,

I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą stał się doskonałą okazją do podsumowania dotychczasowych działań na rzecz wsparcia Polonii, jak również nakreślenia perspektyw współpracy w tym zakresie. Dziękuję Państwu za tak liczne przybycie i za entuzjazm okazywany w trakcie całego wydarzenia. Słowa uznania należą się również organizatorom za trud włożony w przygotowanie tak wymagającego przedsięwzięcia.

Ogromnie zależy nam na tym, by edukacja w polskich szkołach za granicą wpływała na podnoszenie poziomu wiedzy o Polsce, a przede wszystkim na podtrzymywanie tożsamości narodowej wśród rodaków dorastających na obczyźnie. Starając się zachować wyjątkowy depozyt, jakim bezsprzecznie jest bogaty dorobek pokoleń Polaków mieszkających w kraju lub za granicą, podkreślamy wartość języka ojczystego, polskiej kultury oraz tradycji. Dążymy do umiędzynarodowienia wybitnych osiągnięć naszych naukowców i ich upowszechnienia, wspólnego upamiętniania ważnych rocznic oraz pielęgnowania pamięci o bohaterach narodowych. Współdziałając z Instytutem Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego, Ośrodkiem Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą i Narodową Agencją Wymiany Akademickiej, zapewniamy Polonii – dzieciom, młodzieży, a także osobom dorosłym – możliwość wszechstronnego rozwoju czy kontaktu z Ojczyzną.

Szanowni Państwo, tworzenie jak najlepszych warunków do realizacji tych działań jest obowiązkiem polskiego rządu. Bardzo się cieszę, że z tak dużym zaangażowaniem z Państwa strony wykorzystujemy dziś potencjał, który drzemie w Polakach rozsiadanych po różnych zakątkach świata. Ludziach, którzy codziennie kultywują polską kulturę, którzy swoje dzieci czy wnuki wychowują w duchu polskości, którzy chcą być z Polską związani, nawet jeśli mieszkają tysiące kilometrów od jej granic. Dziękując za ten patriotyzm, jednocześnie pragnę zapewnić, że wspieramy i będziemy wspierać działania, które w młodych ludziach kształtują postawy świadomych obywateli pamiętających o swoich polskich korzeniach.

Jestem pewien, że poprzez I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą wizja zacieśnienia relacji z rodakami mieszkającymi za granicą wypełniła się. Sądzę, że to spotkanie w sposób szczególnie sprzyjało wymianie doświadczeń, wypracowaniu nowych rozwiązań systemowych, a także integracji przedstawicieli instytucji publicznych i organizacji polonijnych, kierowników placówek oświatowych, nauczycieli, wykładowców, propagatorów rodzimej kultury, rodziców oraz uczniów.

Nasze dyskusje odłoniły wyzwania, przed jakimi stoją obecnie zagraniczne placówki polonijne, ale też ukazały ogromne możliwości dalszej współpracy. Głęboko wierzę, że te rozwiązania będą motywacją do jeszcze większej dbałości o wspólne dobro, którym jest Polska. Jestem przekonany, że wspólnie możemy zrobić o wiele więcej.

Dziękując za trud wychowywania młodych ludzi w duchu polskości, życzę Państwu satysfakcji z podejmowanych działań oraz wszelkiej pomyślności w ich realizacji.

Z wyrazami szacunku

dr hab. Przemysław Czarnek, profesor KUL
Minister Edukacji i Nauki

JACEK JANOWIAK

ZASTĘPCA DYREKTORA
INSTYTUTU ROZWOJU JĘZYKA POLSKIEGO
IM. ŚWIĘTEGO MAKSYMILIANA MARII KOLBEGO

Szanowni Państwo,

pierwszy etap działalności Instytutu Kolbego uważam za zakończony oraz wykonany zgodnie z założeniami i oczekiwaniami. Na Kongresie gościliśmy 600 osób, specjalistów, promotorów języka i polskiej kultury, dzieci i rodziców, a wreszcie przedstawicieli organizacji polonijnych, którzy na co dzień wypełniają misję Instytutu Kolbego.

W ciągu 5 dni, w trakcie kilkudziesięciu godzin obrad, zajęć i warsztatów, wypracowaliśmy wspólnie fantastyczne rekomendacje dla nas, dla Instytutu i władz RP, w zakresie edukacji i nauki języka polskiego za granicą.

Jednym z najczęściej powtarzanych i wygłaszanych postulatów jest troska o młodzież. Skupienie się na ich specyficznych sposobach komunikacji, a także wyjątkowych potrzebach, które, jak im się wydaje, my – rodzice – nie do końca rozumiemy. Dlatego również po to powołano Instytut Kolbego, byśmy tworzyli mosty i porozumienia. Również w komunikacji z nastolatkami, z naszą światową młodzieżą. Podtrzymywanie świadomości narodowej, krzewienie kultury oraz oświata na najwyższym poziomie, zadecydują przecież nie tylko o obliczu i kondycji Polonii na całym świecie, ale także będą miały realny wpływ na kondycję Rzeczypospolitej.

W przyszłym roku zorganizujemy I Światowy Festiwal Młodzieży Polskiej z Zagranicy #Festiwal2024, by integrować młodych Polaków z całego świata, by pokazywać im zalety Polski, wyjątkowość naszego kraju, możliwości, jakie są przed nimi otwarte w Ojczyźnie.

Udział młodych Polaków w dyskusji nad sposobami rozwoju edukacji polonijnej jest kluczowy dla naszego wsparcia na rzecz rozwoju inicjatyw podejmowanych przez organizacje młodzieżowe, takie jak harcerstwo, kluby sportowe, naukowe itp. Stworzymy warunki do zintegrowania młodzieży polonijnej z rodakami mieszkającymi w Polsce, by mogli porozumiewać się również własnym językiem mediów społecznościowych i wspólnie przedstawić nam postulaty językiem uniwersalnym. Na to będziemy czekać.

Jestem przekonany, że #Festiwal2024, wraz z tworzonym już przez nas nowoczesnym i intensywnym programem kulturalno-oświatowym, będzie kolejnym elementem kształtowania nowoczesnego patriotyzmu pod szyldem @InstytutKolbego.

Pod szyldem Rzeczypospolitej Polskiej.

*Do zobaczenia!
Jacek Janowiak*

KONGRES W LICZBACH

1. Liczba uczestników: Kongres zgromadził ponad 600 uczestników.
2. Liczba krajów reprezentowanych: 41
3. Liczba godzin trwania kongresu:
403200 sekundy, 6720 minut, 112 godzin, 4 dni i 16 godzin
4. Liczba wydarzeń towarzyszących: 6 wycieczek dla dorosłych uczestników,
7 wycieczek dla młodzieży/ wolontariuszy.
5. Prelegenci i prowadzący:
 - **IRJP:** Dyrektor dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL, Z-ca Dyrektora Jacek Janowiak
 - **KPRM:** Pełnomocnik Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczak, Dyrektor Jan Badowski - Departament Współpracy z Polsnią i Polakami za Granicą
 - **MSZ:** Dyrektor Sławomir Kowalski - Departament Współpracy z Polsnią i Polakami za Granicą w MSZ, Paula Rejkiewicz
 - **MEiN:** Minister Przemysław Czarnek, Wiceminister Tomasz Rzymkowski - Pełnomocnik Rządu ds. Rozwoju i Umiejdzynarodowienia Edukacji i Nauki, Dyrektor Piotr Semeniuk - Departament Współpracy Międzynarodowej MEiN, Szef Gabinetu Politycznego Ministra Edukacji i Nauki Radosław Brzózka
 - **Parlament RP:** Poseł na Sejm RP Joanna Fabisiak
 - **ORPEG:** Dyrektor Justyna Kralisz
 - **NAWA:** Dyrektor Dawid Kostecki
 - **TVP:** Dyrektor TVP World Filip Styczyński, Dyrektor TVP Polonia Jakub Dybek, Dyrektor TVP Wilno Mirosław Ciunovic, Z-ca Dyrektora TVP Wilno Aleksandra Adamczyk
 - Przedstawiciel Związku Polaków na Białorusi Marek Zaniewski
 - Przedstawicielka Zjednoczenia Nauczycieli Polskich w Ukrainie Julia Sierkowa
 - Przedstawiciele nauki polskiej i instytucji związanych z Polsnią:
prof. dr hab. Beata Obsulewicz KUL, dr hab. Wojciech Kruszewski, prof. KUL, prof. dr hab. Joanna Getka UW, prof. dr hab. Jolanta Tambor UŚ, dr Krzysztof Jurek KUL, dr hab. Tomasz Nowicki, prof. KUL, dr hab. Piotr Rachwał, prof. KUL, Mariusz Olczak Archiwa Państwowe, prof. dr hab. Halina Grzymała-Moszczyńska - AI w Krakowie, dr Stella Strzemecka, ks. dr hab. Cezary Franciszek Smuniewski - prof. UW, Łukasz Jarocki – Instytut Książki
6. Liczba paneli: 8
7. Liczba sesji panelowych: 17
8. Liczba sesji plenarnych: 1
9. Liczba warsztatów: 12
10. Liczba koncertów: 4
11. Liczba stoisk: 9
12. Liczba wystaw: 7
13. Centrum prasowe: 1

AGENDA

WERSJA SKRÓCONA

5 LIPCA 2023 R., ŚRODA

TYLKO MIŁOŚĆ JEST TWÓRCZA

– spotkanie z twórcą, dyskusje i projekcje filmów:

„Filip” – reżyseria: Michał Kwieciński.

Prowadzenie dr Justyna Melonowska.

„Agonia” – reżyseria: Tomasz Knittel.

Prowadzenie dr hab. Anna Podstawka, prof. KUL.

„Antyle Chopina” – reżyseria: Agnieszka Lipiec-Wróblewska.

Prowadzenie dr Jarosław Cymerman.

„Dwie korony” – reżyseria: Michał Kondrat.

Prowadzenie o. Jacek Staszewski OFM Conv.

6 LIPCA 2023 R., CZWARTEK

POWITANIE UCZESTNIKÓW KONGRESU

Prezentacja Instytutu Rozwoju Języka Polskiego

im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego

dyrektor IRJP dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL

Wystąpienia przedstawicieli Współorganizatorów Kongresu

i prezentacja działań Instytucji na rzecz środowisk polonijnych:

KPRM - Dyrektor Jan Badowski - Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą

MSZ - Dyrektor Sławomir Kowalski - Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w MSZ

MEiN - Dyrektor Piotr Semeniuk - Departament Współpracy Międzynarodowej MEiN

ORPEG - Dyrektor Justyna Kralisz

NAWA - Dyrektor Dawid Kostecki

WYKŁAD

Działania Państwa Polskiego na rzecz Polonii i Polaków w kontekście zmian geopolitycznych

dr. hab. Jacka Gołębiowskiego, prof. KUL

SESJA PLENARNA

z udziałem przedstawicieli KPRM, MSZ, MEiN, ORPEG, NAWA oraz dyplomatów (służby konsularnej)

z Londynu, Kurytyby, Chicago, Reykjavíku, Berlina

prowadzona przez dr. hab. Jacka Gołębiowskiego, prof. KUL

Wystąpienie Marka Zaniewskiego przedstawiciela Związku Polaków na Białorusi

Sytuacja szkolnictwa polskiego na Białorusi

Wystąpienie Julii Sierkowej przedstawicielki Zjedn. Nauczycieli Polskich na Ukrainie

Sytuacja szkolnictwa polskiego na Ukrainie

Wystąpienie Radosława Brzózki

Szefa Gabinetu Politycznego Ministra Edukacji i Nauki

Jeden naród, wiele państw. Służba Polsce poza granicami kraju

OFICJALNE OTWARCIE KONGRESU

Wystąpienia:

Minister Edukacji i Nauki Przemysław Czarnek

Pełnomocnik Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą Minister Jan Dziejczak

Dyrektor IRJP dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

Grupy:

- Nauczyciele przedszkoli i edukacji wczesnoszkolnej
Moderator - Agnieszka Koterla
- Nauczyciele języka polskiego i pozostałych przedmiotów
Moderator - Małgorzata Kamińska
- Dyrektorzy szkół i placówek oświatowych
Moderator - Justyna Kralisz
- Prezesi i przedstawiciele organizacji polonijnych
Moderator - Małgorzata Wróblewska
- Przedstawiciele nauki, wyższych uczelni, mediów
Moderatorzy - dr Dawid Kostecki, Mariusz Czech
- Młodzież z wolontariatu polonijnego
Moderator - Ewa Kołodziejczyk
- Rodzice
Moderator - Barbara Dubiecka-Kruk

7 LIPCA 2023 R., PIĄTEK

- Młodzież z wolontariatu: zwiedzanie Warszawy (*m.in. Muzeum Powstania Warszawskiego, Stare Miasto*)
- Całodniowe warsztaty medialne i zwiedzanie siedziby Telewizji Polskiej S.A.

INTERDYSCYPLINARNY PANEL DYSKUSYJNY

Rola edukacji językowej i kulturowej w zachowaniu tożsamości

Prowadzenie: **prof. dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska**, ekspert IRJP

dr hab. Wojciech Kruszewski, prof. KUL

Udział biorą:

prof. dr hab. Joanna Getka

– kierownik Katedry Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

prof. dr hab. Jolanta Tambor

– dyrektor Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego

Łukasz Jarocki

– Instytut Książki

Tożsamość społeczno-kulturowa uczniów polskich mieszkających za granicą
dr Krzysztof Jurek z Fundacji Polskiej Akademii Nauk

WARSZTATY

- *Rękodzieło ludowe*
- *Historyczne*
- *Wychowanie dwujęzyczne*
- *Zarządzanie zespołem i budowanie pozytywnych relacji w szkole polonijnej*
- *Praca z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych*
- *Kształtowanie i podtrzymywanie tożsamości narodowej*
- *Metody aktywizujące*
- *Taniec ludowy*

WARSZTATY OTWARTE

- *Gra Kameleon*
- *Wprowadzenie dotyczące działań w mediach społecznościowych, kwestii dezinformacji, fake newsów*

WYCIEZKI EDUKACYJNE DO WYBORU

Twierdza Modlin

zwiedzanie *m.in. Wieży Czerwonej,*

Multimedialnego Centrum Edukacji Historycznej – Prochownia 197

Ciechanów

zwiedzanie *m.in. Muzeum Romantyzmu w Opinogórze,*
Zamku Księżąt Mazowieckich w Ciechanowie

Zakroczym

zwiedzanie *m.in. Klasztoru Braci Mniejszych Kapucynów, refektarza klasztornego, Muzeum Warszawskiej Prowincji Kapucynów, Archiwum i Biblioteki Warszawskiej Prowincji Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów*

Uniwersytet Warszawski

zwiedzanie *m.in. Kampusu Uniwersytetu Warszawskiego*

przy Krakowskim Przedmieściu, laboratorium fizycznego i chemicznego

KONCERT JACKA KOWALSKIEGO

– polskiego historyka sztuki, poety i pieśniarza,
tłumacza literatury starofrancuskiej na język polski,
profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu

8 LIPCA 2023 R., SOBOTA

SESJA WYKŁADOWO-WARSZTATOWA

Polskie korzenie – jak i gdzie szukać informacji o polskich przodkach?

dr hab. Tomasz Nowicki, prof. KUL
dr hab. Piotr Rachwał, prof. KUL

Zbiory polonijne i emigracyjne jako źródło w badaniach genealogicznych

Mariusz Olczak - Dyrektor Archiwum Akt Nowych

SESJA WYKŁADOWA

Tożsamość polska w kontekście emigracji

prof. dr hab. Halina Grzymała-Moszczyńska

Problemy dziecka w szkole polonijnej

dr Stella Strzemecka

Tożsamość narodowa Polonii z perspektywy nauk o bezpieczeństwie

ks. dr hab. Cezary Franciszek Smuniewski, prof. UW

UROCZYSTE PODSUMOWANIE KONGRESU

Odczytanie i przyjęcie Rekomendacji Kongresu wypracowanych przez Uczestników

Koncert Warszawskiej Orkiestry Sentymentalnej
Uroczysta kolacja

9 LIPCA 2023 R., NIEDZIELA

MSZA ŚWIĘTA W NIEPOKALANOWIE

koncelebrowana pod przewodnictwem
ks. biskupa Rafała Macieja Markowskiego

Zwiedzanie muzeum

Uczestnicy Kongresu przybywają do Jachranki.

Po formalnościach związanych z rejestracją czekają pierwsze atrakcje w postaci projekcji filmów i dyskusji na temat ich fabuły.

Dyrektor Instytutu profesor Jacek Gołębiowski zaznacza, że Kongres jest okazją do zdiagnozowania sytuacji Polonii i Polaków za granicą. „Mamy dosyć alarmujące dane, bo w krajach o dużych skupiskach Polonii, 10 procent dzieci chodzi do szkół polskich. Mamy nad czym pracować. Są kraje - tak jak Włochy - gdzie 2 procent chodzi do szkół polskich. Czyli są tu duże wyzwania. Diagnozujemy tę sytuację w każdym kraju osobno i mam nadzieję, że kongres pozwoli nam wymienić się informacjami na bieżąco w formie uchwał kongresowych”.

„Cieszę się, że spotykamy się na Kongresie, niemal rok po ogłoszeniu pomysłu zrodzonego w Toronto, aby zebrać się w kraju, w szerokim gronie osób zaangażowanych w edukację polonijną” - mówił **Jan Badowski**, dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą z Kancelarii Premiera Rady Ministrów, w oczekiwaniu na inaugurację wydarzenia.

Przedstawiciel premiera przyznał, że Kongres „jest okazją do bezpośredniego spotkania nauczycieli i działaczy polonijnych z władzami państwa polskiego i instytucjami, które zajmują się Polonią” oraz Polakami na obczyźnie. „Dzięki pytaniom, rozmowom, można rozwiązać wiele wątpliwości i poznać możliwości działania wspieranego przez Polskę” - stwierdził dyr. Badowski.

DZIEŃ 1

5 LIPCA 2023

Wiceminister edukacji i nauki Tomasz Rzymkowski mówi, że w kongresie wezmą udział przedstawiciele Polonii z całego świata.

„Chcemy w różnych panelach dyskusyjnych w różnych spotkaniach wypracować pewnego rodzaju model, który będzie adekwatny do różnej specyfiki różnych państw. Chcemy poznać opinię środowisk polonijnych i polskich na temat ich potrzeb, a jednocześnie chcemy przedstawić to, co możemy zaoferować. [...] Tam, gdzie nasze dzieci zdobywają wiedzę i umiejętności, wspierany jest proces wychowawczy, który spoczywa na rodzicach. Dlatego polska szkoła w kraju czy za granicą jest dobrem nas wszystkich i absolutną świętością bez względu na to, jakie poglądy reprezentujemy i jakie wartości dla nas są ważne” - mówi wiceminister dodając, że należy również zapewnić integralność procesu kształcenia od przedszkola do poziomu akademickiego. Dotyczy to w szczególności promocji języka polskiego i literatury polskiej. Wsparciem w tym zakresie będą m.in. oczekiwane przez edukatorów ze szkół polonijnych konkursy z ułatwioną procedurą.

Przedstawiciel Ministerstwa Spraw Zagranicznych podkreślił również wagę edukowania Polaków za granicami i wspierania nauki mowy ojczystej.

„MSZ przywiązuje szczególną wagę do rozpowszechniania języka polskiego na świecie. Blisko współpracujemy z innymi organizacjami państwowymi, aby realizować te cele” - stwierdził **Sławomir Kowalski, dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w MSZ.**

Uczestnicy Kongresu liczą, że podczas spotkania wypracowane zostaną propozycje merytorycznych rozwiązań systemowych, które zostaną przedłożone Ministrowi Edukacji i Nauki.

„Nasze ministerstwo koordynuje politykę oświatową państwa. Jako resort będziemy wspierać działania Polaków mieszkających za granicą. Stworzymy warunki, aby język polski mógł się rozwijać” - deklaruje **Piotr Semeniuk, dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki.**

Dr Dawid Kostecki, dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, współorganizatora Kongresu, *„spotkanie to gigantyczne wyzwanie, ale i duma, która rozpiera każdego, kto interesuje się językiem polskim. Z jednej strony mamy programy dla studentów, którzy chcą przyjeżdżać do Polski, ale także dla nauczycieli i lektorów. Naszym flagowym projektem jest program Lektorzy NAWA. Naszych 75 lektorów jest obecnych w 35 państwach i decyduje się podjąć taką formę promocji Polski i języka polskiego”.*

„TYLKO MIŁOŚĆ JEST TWÓRCZA”

spotkania z twórcami/reżyserami, dyskusje panelowe na temat filmów i kinematografii polskiej.

FILIP – reżyseria: Michał Kwieciński

Tytułowy bohater Filip jest typowym kosmopolitą i niezdolnym do głębszych uczuć uwodzicielem. W Polsce stracił całą rodzinę. Sam, będąc w sercu nazistowskich Niemiec, ukrywa żydowskie pochodzenie i niejednokrotnie wymyka się śmierci.

Prowadzenie: dr Justyna Melonowska

AGONIA – reżyseria: Tomasz Knittel

Błyskotliwy esej filmowy, który często zachwyca swoją stroną wizualną. Narracja jest bardzo szybka, kamera rzadko zatrzymuje się w jednym punkcie – majestatyczne krajobrazy uchwycone z drona mieszają się z ujęciami przedstawiającymi rozmówców Adama Struga, głównego bohatera, ich najbliższe otoczenie.

Prowadzenie: dr hab. Anna Podstawka, prof. KUL.

„TYLKO MIŁOŚĆ JEST TWÓRCZA”

spotkania z twórcami/reżyserami, dyskusje panelowe na temat filmów i kinematografii polskiej.

ANTYLE CHOPINA – reżyseria: Agnieszka Lipiec-Wróblewska

Antylscy muzycy czują i umieją zagrać rubato Chopina. Potrafią też – jak nikt inny – improwizować na fortepianie. Intuicyjnie rozwijają to, o czym Chopin pisał w listach: Lewa ręka jest zegarem, ale z prawą rób wszystko co chcesz i co możesz. Odkrycie Chopina było bardzo nowoczesne, rozsadzało swój czas i jak się okazuje europejskie korzenie. Synkopowanie prawą ręką wywodzi się z rytmu afrykańskiego bębna. Połączenie lewej, grającej rytm ręki, z synkopującą dowolnie prawą ręką wprowadzili amerykańscy pianiści na przełomie XIX i XX wieku. Ten rytm nazywa się ragtime.

Prowadzenie: dr Jarosław Cymerman

DWIE KORONY – reżyseria: Michał Kondrat

Film ukazuje nieznaną dotąd powszechnie fakty z życia o. Maksymiliana Kolbego, począwszy od jego dzieciństwa aż do decyzji o oddaniu życia za współwięźnia w Auschwitz. Film jest podzielony na część dokumentalną i fabularną, dzięki czemu możemy usłyszeć, o czym rozmawiał o. Maksymilian z różnymi osobami w Auschwitz.

Prowadzenie: o. Jacek Staszewski OFM Conv

DZIEŃ 2

6 LIPCA 2023

POWITANIE UCZESTNIKÓW KONGRESU

Prezentacja Instytutu Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
- **dyrektor IRJP dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL**

Wystąpienia przedstawicieli Współorganizatorów Kongresu
i prezentacja działań Instytucji na rzecz środowisk polonijnych:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - **Dyrektor Jan Badowski** -
Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą
Ministerstwo Spraw Zagranicznych - **Dyrektor Sławomir Kowalski** -
Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w MSZ
Ministerstwo Edukacji i Nauki - **Dyrektor Piotr Semeniuk** - Departament
Współpracy Międzynarodowej MEiN
Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą - **Dyrektor Justyna Kralisz**
Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej - **Dyrektor Dawid Kostecki**

Prezentacja działań TVP skierowanych do odbiorców zagranicznych:

Filip Styczyński - Dyrektor TVP World
Jakub Dybek - Dyrektor TVP Polonia
Mirosław Ciunovic - Dyrektor TVP Wilno
Aleksandra Adamczyk - Zastępca Dyrektora TVP Wilno

DYREKTOR IRJP DR HAB. JACEK GOŁĘBIOWSKI, PROF. KUL

Witając zebranych serdecznie profesor Jacek Gołębiowski podziękował za przyjęcie zaproszenia na I Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą przez tak liczne grono Polonii i Polaków z zagranicy związanych z zagadnieniami edukacji i rozwojem języka polskiego i polskiej kultury.

Na wstępie przedstawił stan polityki informacyjnej Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego. Od połowy stycznia - a dodać należy, że Instytut istnieje od początku bieżącego roku - zorganizowano 92 spotkania z przedstawicielami Polonii, bądź to w krajach jej zamieszkania lub goszcząc ich w siedzibie Instytutu, jak też za pośrednictwem łącz internetowych. Świadczy to o rozwijających się kontaktach umożliwiających prawidłowe rozpoznanie potrzeb polskich środowisk na świecie.

Mówiąc o idei, która stała u podstaw powołania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego, dyrektor Gołębiowski zaznaczył, że nie jest ona nowa, była obecna w dyskusjach w gremiach rządowych i pozarządowych od przynajmniej pięciu lat. Będąc w czołówce światowej pod względem liczebności diaspory nie mieliśmy dotąd instytucji, która w sposób całościowy, metodologicznie uporządkowany zajmowałaby się sferą edukacji i promocji języka poza granicami kraju.

Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego został powołany na podstawie ustawy z dnia 7 października 2022 r. jako państwowy podmiot posiadający osobowość prawną. Jego celem jest wspieranie rozwoju języka polskiego za granicą poprzez m.in. stałą opiekę nad szkołami polonijnymi i polskimi oraz ośrodkami akademickimi; stałą współpracę w zakresie przekazywania środków finansowych; obecność instytucjonalną w środowiskach polonijnych; koordynowanie współpracy pomiędzy władzami krajów zamieszkania a środowiskiem polonijnym przy wsparciu MSZ; współorganizowanie cyklicznych wydarzeń promujących nauczanie języka i kultury polskiej w środowiskach polonijnych.

Do zadań Instytutu należy inicjowanie i realizowanie działań dotyczących promocji języka polskiego; wspieranie kultywowania polskiej tradycji i wartości języka polskiego jako ojczystego oraz promocji języka polskiego jako ojczystego wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą; wzmacnianie współpracy między Polonią i Polakami zamieszkałymi za granicą a podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą, w szczególności w dziedzinie edukacji i nauki; wspieranie inicjatyw oraz projektów edukacyjnych i naukowych mających na celu pogłębianie znajomości języka polskiego; upowszechnianie języka polskiego jako obcego; współpraca ze szkołami, uczelniami, instytucjami publicznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami i innymi podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą na rzecz rozwoju języka polskiego za granicą; rozpoznawanie aktualnych potrzeb szkół na

najniższym poziomie dzięki bezpośredniemu kontaktowi z pracownikami Instytutu; tworzenie strategii wspierania podmiotów oświatowych na polu upowszechniania nauki języka polskiego; budowanie kontaktów i współpracy pomiędzy podmiotami oświatowymi w Polsce i poza jej granicami; tworzenie i wspieranie nowych inicjatyw promujących rozwój i nauczanie języka polskiego, szczególnie w krajach masowej emigracji polskiej w XIX i XX wieku.

Instytut realizuje lub będzie realizował w najbliższej przyszłości programy takie jak utrzymanie i funkcjonowanie szkół i przedszkoli polonijnych za granicą (w tym wypoczynek letni), inicjatywy edukacyjne, stypendia dla uczniów, studentów i nauczycieli, wsparcie uczniów klas maturalnych w szkołach polskich i polonijnych (bon maturzysty), wsparcie uczniów klas pierwszych w szkołach polskich i polonijnych (bon pierwszaka).

Trwają prace nad kolejnymi autorskimi programami Instytutu wspierającymi aktywność polonijną na polu edukacji, tak więc nie jest to zamknięty katalog propozycji programowych.

W perspektywie Instytut dąży do stabilizowania działalności szkół polonijnych i polskich za granicą poprzez wprowadzenie wieloletnich umów zapewniających finansowanie; stałej współpracy w promowaniu działalności szkół w celu zwiększania liczby uczniów; podniesienia rangi języka polskiego w świecie; systemowego wspierania metodycznego nauczycieli; promowania nowatorskich metod nauczania; podnoszenia prestiżu zawodowego nauczyciela języka polskiego w środowisku polonijnym.

Realizację zadań gwarantuje interdyscyplinarny zespół posiadający wieloletnie doświadczenie w pracy z Polonią i Polakami za granicą, nastawiony na bezpośrednią współpracę i rozpoznawanie potrzeb środowisk polonijnych i polskich za granicą.

DYREKTOR JAN BADOWSKI

DEPARTAMENT WSPÓŁPRACY Z POLONIĄ I POLAKAMI ZA GRANICĄ
KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW

Występując przed uczestnikami Kongresu, stwierdził:
Cieszę się, że spotykamy się na Kongresie, niemal rok po ogłoszeniu pomysłu zrodzonego w Toronto, aby spotkać się w kraju w szerokim gronie osób zaangażowanych w edukację polonijną. Jako przedstawiciel Kancelarii Premiera mogę wyrazić zadowolenie z wydzielenia problematyki związanej ze szkolnictwem poza granicami i promocją języka polskiego, poprzez powołanie Instytutu Rozwoju Języka Polskiego zaznaczając, że ten obszar był zawsze traktowany jako najważniejsze zadanie dla KPRM.

Za tą nową sytuacją idzie - zgodnie z decyzją Ministerstwa Edukacji i Nauki - zwiększenie poziomu wsparcia finansowego dla Polonii, co przełoży się jakościowo i ilościowo na nowe programy i projekty. Kończąc, Dyrektor Badowski wyraził zadowolenie, że Kongres jest okazją do bezpośredniego spotkania nauczycieli i działaczy polonijnych z władzami Państwa Polskiego i instytucjami, które zajmują się Polonią. Dzięki pytaniom, rozmowom można rozwiązać wiele wątpliwości i poznać możliwości działania wspieranego przez Polskę.

KONGRESOWE KULUARY

Kongres to również rozmowy kulturalne, zawieranie znajomości, integracja wokół wspólnych celów i ideałów. Z doświadczenia wiemy, że takie spotkania owocują ciekawymi inicjatywami i wspólnymi przedsięwzięciami, a przecież o to chodzi w budowaniu polskich więzi ponad granicami.

SESJA PLENARNA

*Działania Państwa Polskiego na rzecz Polonii i Polaków
w kontekście zmian geopolitycznych*

Wykład **dr. hab. Jacka Gołębiowskiego, prof. KUL**

Sesja z udziałem przedstawicieli KPRM, MSZ, MEiN, ORPEG,
NAWA oraz dyplomatów (służby konsularnej) z Londynu,
Kurytyby, Chicago, Reykjavíku, Berlina

prowadzona przez dr. hab. Jacka Gołębiowskiego, prof. KUL

Wystąpienie **Marka Zaniewskiego**

przedstawiciela Związku Polaków na Białorusi

Sytuacja szkolnictwa polskiego na Białorusi

Wystąpienie **Julii Sierkowej**

przedstawicielki Zjednoczenia Nauczycieli Polskich na Ukrainie

Sytuacja szkolnictwa polskiego na Ukrainie

Wystąpienie **Radosława Brzózki**

Szefa Gabinetu Politycznego Ministra Edukacji i Nauki

Jeden naród, wiele państw. Służba Polsce poza granicami kraju

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

Nauczyciele przedszkoli i edukacji wczesnoszkolnej

Moderator – Agnieszka Koterla

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

**Nauczyciele języka polskiego
i pozostałych przedmiotów**

Moderator – Małgorzata Kamińska

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

**Dyrektorzy szkół
i placówek oświatowych**

Moderator – Justyna Kralisz

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

Prezisi i przedstawiciele organizacji polonijnych

Moderator – Małgorzata Wróblewska

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

**Przedstawiciele nauki,
wyższych uczelni, mediów**

Moderatorzy – dr Dawid Kostecki i Mariusz Czech

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

Młodzież z wolontariatu polonijnego

Moderator – Ewa Kołodziejczyk

DYSKUSJE PANELOWE

na temat:

1. *Po co nam polska szkoła?*
2. *Jak moja szkoła promuje język polski i Polskę w swoim środowisku?*

Rodzice

Moderator – Barbara Dubiecka-Kruk

OFICJALNE OTWARCIE KONGRESU

PIERWSZA DAMA DO UCZESTNIKÓW KONGRESU

Szanowni Państwo!

Blisko 20 milionów Polaków i osób deklarujących pochodzenie polskie mieszka poza granicami Rzeczypospolitej. Naturalnie ich losy oraz intensywność więzi z krajem przodków są bardzo zróżnicowane. Ważne jest jednak, by każdy rodak na świecie mógł zyskać albo pomnożyć ten szczególny element kapitału kulturowego, jakim jest znajomość języka polskiego, wiedza o Polsce współczesnej, a także znajomość polskiej geografii, historii i tradycji.

Kluczową rolę odgrywa tu szkolnictwo. Polskie ośrodki edukacyjne za granicą realizują bardzo odpowiedzialną misję. Integrują i aktywizują społeczności polskie. Popularyzują naszą kulturę. Ale przede wszystkim kształcą dzieci i młodzież w duchu szacunku i przywiązania do polskości.

Bardzo często spotykam się z kadrą tych placówek oraz z ich wychowankami. Mogę więc zaświadczyć, że wykonują one imponującą, niezwykle owocną pracę. Jednocześnie poznałam z bliska wyzwania i najpilniejsze potrzeby polskich szkół za granicą. Obok pomocy materialnej potrzebne jest im wsparcie merytoryczne. A więc między innymi szkolenia dla nauczycieli i lektorów, stały kontakt z polskimi pedagogami i metodykami nauczania, nowoczesne podręczniki, pomoce naukowe a także dostęp do wysokiej jakości materiałów edukacyjnych w Internecie.

Dlatego z radością objęłam honorowy patronat nad I Światowym Kongresem Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą.

Będzie to okazja do dyskusji, wymiany doświadczeń i doskonalenia kwalifikacji zawodowych, a zarazem też do integracji środowisk zabiegających o systemowy, długofalowy rozwój polskiego szkolnictwa i nauki poza granicami kraju. Gorąco dziękuję organizatorom Kongresu i uczestniczącym w nim ekspertom, urzędnikom państwowym oraz moim koleżankom i kolegom nauczycielom.

*Życzę Państwu udanych, inspirujących obrad
oraz wielu sukcesów.
Najserdeczniej wszystkich Państwa pozdrawiam.*

OFICJALNE OTWARCIE KONGRESU

MARSZAŁEK SEJMU RP ELŻBIETA WITEK

Uczestnicy i Organizatorzy
I Światowego Kongresu Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą

Szanowni Państwo

Bardzo dziękuję za zaproszenie do udziału w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą. Niestety nie mogę uczestniczyć w tym wyjątkowym wydarzeniu. Z dużą satysfakcją zapoznałam się z bogatym programem spotkania, które zgromadziło wiele osób zatroskanych o rozwój oświaty poza granicami Polski. Jako historyk i wieloletni nauczyciel doceniam jego znaczenie. Dyskusja o kluczowych wartościach w życiu dzieci i młodzieży jest niezmiernie potrzebna zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami. Serdecznie dziękuję organizatorom za podjęcie tej ważnej inicjatywy.

Na obczyźnie, głęboko zakotwiczone w polskiej kulturze i historii wartości są z pietyzmem pielęgnowane oraz przekazywane młodszemu pokoleniu. Obok wiary ojców są bezcennym, a jednocześnie silnym ogniwem łączącym rodaków na całym świecie. Wielka to edukacyjna zasługa nauczycieli, wychowawców, animatorów, jak również rodziców, którzy uczą dzieci i młodzież szacunku do polskości. W obecnych czasach zacierania kulturowych i narodowych granic nauczanie jest zadaniem niesłychanie trudnym, wymagającym dużego zaangażowania oraz kreatywności. Towarzyszy mi również bolesna świadomość, że Polonii często utrudnia się naukę języka polskiego, a także ogranicza możliwość kultywowania tradycji. Tym większy jest mój podziw dla Państwa niestrudzonej pracy oraz determinacji. Z serca dziękuję za podejmowane działania służące krzewieniu patriotycznych wartości, za kształtowanie młodych umysłów w duchu poszanowania polskiego dziedzictwa.

Życzę inspirujących dyskusji i warsztatów, a także interesujących spotkań w atmosferze polskiej gościnności. Ufam, że I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą zaowocuje projektami służącymi pogłębieniu emigracyjnych więzi, jak również przyczyni się do zacieśnienia poczucia wspólnoty Polonii z Macierzą.

Życząc Państwu satysfakcji z udziału w Kongresie, serdecznie pozdrawiam i łączę wyrazy szacunku.

OFICJALNE OTWARCIE KONGRESU

MINISTER EDUKACJI I NAUKI PRZEMYSŁAW CZARNEK

Minister Edukacji i Nauki Przemysław Czarnek uroczysto otworzył I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą i opowiedział o wizji rządu RP dot. współpracy z Polonią i Polakami za granicą, która pozwoliła stworzyć narzędzia wsparcia dla naszych Rodaków, wykorzystując ich ogromny potencjał. Minister Edukacji i Nauki mówił, że kongres jest efektem wizji polskiego rządu, który realnie wspiera Polonię i Polaków za granicą. Wskazywał, że celem działań poszczególnych resortów jest wypracowanie efektywnych instrumentów wsparcia w różnych obszarach i wykorzystanie ogromnego potencjału naszych rodaków za granicą.

Minister Przemysław Czarnek podkreślał jednocześnie, że kluczową rolę w nauczaniu języka polskiego i podtrzymywaniu łączności z Polską pełnią przedszkola polonijne. Pierwsze z nich otwarto w październiku 2022 r. w Berlinie przy Szkole Polskiej im. gen. Stefana Grot-Roweckiego przy Ambasadzie RP w Berlinie. Na terenie Niemiec utworzono łącznie 5 takich placówek. – W krótkim czasie powstało 96 przedszkoli – podsumował.

Minister Przemysław Czarnek zwracał także uwagę na ogromny wysiłek uczniów poza granicami Polski, którzy w swoim wolnym czasie uczą się w polskich szkołach. Aby wesprzeć to zaangażowanie, do Sejmu RP został skierowany projekt, który umożliwi uznanie znajomości języka polskiego wśród absolwentów szkół polskich.

– *Każdy uczeń, bez względu na to, czy kończy szkołę ORPEG-owską czy społeczną polonijną szkołę poza granicami kraju, gdziekolwiek by się ona nie znajdowała i otrzymuje świadectwo takiej szkoły, to świadectwo to będzie na równi uznawane z certyfikatem znajomości języka polskiego – zaznaczył.*

Podczas uroczystego otwarcia kongresu Minister Edukacji i Nauki uhonorował osoby szczególnie zasłużone dla rozwoju polskiej nauki.

Złotym Medalem Sapientia et Veritas odznaczeni zostali:

prof. Marek Jan Chodakiewicz ze Stanów Zjednoczonych
ks. dr Zdzisław Marian Malczewski z Brazylii
prof. Aleksandra Marcela Piasecka-Till z Brazylii

Wyróżnione zostały także osoby szczególnie zasłużone dla rozwoju edukacji.

Medal Komisji Edukacji Narodowej z rąk Ministra Edukacji i Nauki odebrali:

Jan Badowski, Stanisław Chylewski, Ewa Gleń, Monika Korchel, Sławomir Kowalski, Lidia Moń, Monika Mucha el Serougi, Sławomir Olszewski, Sergio Jose Sechiński, Julia Sierkowa, Elżbieta Siłuch, Galina Smulko, Wiesława Świerszcz.

OFICJALNE OTWARCIE KONGRESU

PEŁNOMOCNIK RZĄDU DS. POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ MINISTER JAN DZIEDZICZAK

Pełnomocnik Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą Minister Jan Dziedziczak przedstawił realizację współpracy z partnerami - Rodakami za granicą. Przykładem może być wprowadzenie legitymacji dla uczniów i nauczycieli szkół polskich oraz polonijnych. „Nauczyciele - jak stwierdził Minister Dziedziczak - to elita środowiska polonijnego - należy docenić ich bardzo ważną rolę. Polska potrzebuje Polaków z zagranicy.”

W tym roku, po raz pierwszy od wielu lat, mamy dodatnią migrację do naszego kraju. „Chcemy obok wychowania po polsku następnego pokolenia, dać naszym młodym rodakom szansę wyboru - kim chcą być. [...] W ten sposób dajemy dziecku przynajmniej trzy możliwości drogi. Dziecko może być obywatelem kraju, w jakim żyje i zapomnieć o Polsce, może być aktywnym Polakiem w kraju, w którym żyje lub przyjechać do Polski, zostać i być Polakiem. [...] Jeśli dziecko polskie nie zna języka polskiego, jeśli nie jest zakorzenione w polskiej edukacji - nie ma szans na to, aby wraz z rodzicami wróciło do Polski” - powiedział Minister.

Jak podkreślił, Polonia pełni „trzy podstawowe zadania: dbanie o dobro Polski, budowanie propolskiego lobbingu i przekazywanie polskości następnym pokoleniom. Polonia (polska diaspora) jest ogromną siłą, ogromnym kapitałem. Wystarczy spojrzeć na liczby: podczas gdy w kraju mieszka ok. 38 milionów Polaków, za granicą jest ich łącznie aż 20 milionów. Polska jest w gronie pięciu krajów, które mają najliczniejszą mniejszość poza granicami kraju, Polonia to najliczniejsza procentowo grupa narodowa poza granicami własnego państwa. Mam świadomość, że nauczyciele to elita środowiska polonijnego. Uważam Was za ludzi, którzy czują odpowiedzialność za sprawy polskie. Nie musimy Was do tego wzywać, sami to wywodzicie ze swojego inteligenckiego etosu” - zwracał się do obecnych na sali przedstawicieli Polonii Jan Dziedziczak.

Podkreślał, że znajomość języka polskiego jest ważna dla osób, które chcą wrócić do Polski. „Jeśli nie ma polskiej edukacji, nie ma szans na powrót. Dlatego musimy udostępnić polską naukę. Bez Was, nauczyciele polonijni, nie byłoby szans na powrót Polaków do kraju.”

Honorowe Odznaki za Zasługi dla Polonii i Polaków za Granicą

W imieniu **Premiera RP Mateusza Morawieckiego** **Minister Jan Dziędziczak** wręczył Honorowe Odznaki za Zasługi dla Polonii i Polaków za Granicą.

U honorowani zostali:

- Adam Chłopek - Prezes Ogólnoukraińskiego Koordynacyjno-Methodycznego Centrum Nauczania Języka i Kultury Polskiej w Drohobyczu,
- Centrala Polskich Szkół Doksztalających w Ameryce,
- Zrzeszenie Nauczycieli Polskich w Ameryce,
- Związek Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie,
- Polonijna Organizacja Nauczycieli w Argentynie,
- Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”,
- Polska Macierz Szkolna w Belgii,
- Polska Macierz Szkolna w Wielkiej Brytanii,
- Zrzeszenie Nauczycielstwa Polskiego za Granicą w Wielkiej Brytanii,
- Centrum Dyrektorów i Kadry Zarządzających polskich szkół w Wielkiej Brytanii „Edukator”,
- Forum Polskich Szkół w Holandii,
- Rada Oświaty Polonijnej we Włoszech,
- Polska Macierz Szkolna w Irlandii,
- Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą,
- Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej.

DZIEŃ 3

7 LIPCA 2023

INTERDYSCYPLINARNY PANEL DYSKUSYJNY

„Rola edukacji językowej i kulturowej w zachowaniu tożsamości”

Prowadzenie:

prof. dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska
dr hab. Wojciech Kruszewski, prof. KUL

Udział wzięli:

prof. dr hab. Joanna Getka – kierownik Katedry Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
prof. dr hab. Jolanta Tambor – dyrektor Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego
Łukasz Jarocki – Instytut Książki

POLSKA LITERATURA NIE MUSI BYĆ POZNAWANA WYŁĄCZNIE W JĘZYKU POLSKIM

Języka polskiego należy uczyć na bazie przykładów dobrej literatury, co oznacza dobór odpowiednich utworów w zależności od miejsca życia i kontekstu kulturowego uczniów – uważają naukowcy i praktycy nauki polskiego za granicą, biorący udział w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą w Jachrance.

Uczestnicy panelu „Rola edukacji językowej i kulturowej w zachowaniu tożsamości” zastanawiali się m.in. nad tym, co oznacza termin „dobra literatura” dla osób uczących się języka polskiego i czy pod tym pojęciem można rozumieć to samo, niezależnie od kontekstu miejsca i czasu.

Prof. Jolanta Tambor, dyrektor Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego, podkreśliła, że literatury nie należy dzielić na „dobrą i złą”, ale na odpowiednią dla konkretnego kręgu kulturowego.

„Jest na tej sali mnóstwo osób, które uczą dzieci i młodzież i doskonale wiemy, że nie dotrzemy do nich z tą samą literaturą, którą my czytaliśmy i uważaliśmy za bardzo dobrą. A nawet problemem jest w ogóle dotarcie do nich z literaturą udostępnianą na papierze” – powiedziała ekspertka.

Profesor Tambor zaznaczyła, że obecnie znaleźliśmy się w „bardzo dziwnym momencie”, ponieważ na różnice kulturowe bardzo mocno nałożyły się różnice pokoleniowe.

„Pokolenie urodzone po roku 2000, urodziło się z komórką w rękę i z internetem wokół siebie. Oni potrzebują innego podejścia do świata – stwierdziła profesor Tambor. Dodała, że z drugiej strony dzieci za granicą, a również młodzież i dorośli, chętnie sięgają po literaturę, którą my w kraju odsuwamy na bok, mianowicie do literatury pozytywistycznej. – Mamy uraz do «Janka Muzykanta», do «Antka», do «Kamizelki», ale dzieci i dorośli na całym świecie chętnie czytają utwory, które mają wyrazistą fabułę, wyrazisty motyw przewodni i pewien morał. I napisane są pięknym językiem polskim” – wyjaśniła prof. Tambor.

Łukasz Jarocki z Instytutu Książki podkreślił, że pomocne w dotarciu do czytelników poza granicami Polski są wydania literatury polskiej z ilustracjami wybitnych polskich ilustratorów jak Józef Wilkoń, Iwona Chmielewska, Elżbieta Wasiuczyńska i Jan Marcin Szancer. Takie publikacje nazwał „polskim dobrem eksportowym”.

Prof. Wojciech Kruszewski z Katedry Tekstologii i Edytorstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego zaznaczył, że polska literatura dla czytelników na całym świecie jest atrakcyjna, a wybór tekstów przeznaczonych do prowadzenia zajęć należy pozostawić „mądrości i doświadczeniu” nauczycieli.

„Chciałbym jednak, żeby literatura polska była bardziej obecna w podręcznikach do nauki języka polskiego, żeby były one mniej praktyczne, bo takie podręczniki szybko się starzeją. Dobra literatura nie starzeje się” – powiedział.

Prof. Joanna Getka, kierownik Katedry Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego przywołała badania, z których wynika, że ponad połowa Polaków nie czyta w ciągu roku żadnej książki, a za granicą sytuacja wygląda podobnie. Jej zdaniem dobra literatura to taka, która pozostawi w czytelniku jakiś ślad.

„Naszym zadaniem jest tłumaczyć naszą dobrą literaturę na języki obce. Ludzi do naszego języka przyciągnąć mogą dobre tłumaczenia. Musimy wyzbyc się tego myślenia, że literatura polska musi być zawsze po polsku. Pokazuje to przykład naszych współczesnych autorów, na przykład Sapkowski jest obecnie bardziej poczytnym autorem niż Tolkien” – powiedziała profesor Getka.

Wpływ na popularność tekstów ma również fakt, że na ich podstawie powstały filmy bądź gry komputerowe. Prof. Getka jako poparcie tej tezy przywołała popularność prozy Henryka Sienkiewicza w Ukrainie, która wzrosła w tym kraju po ekranizacji „Ogniem i mieczem”.

„Śledźmy i wykorzystujmy te tendencje, ale nie narzucajmy naszych wyobrażeń o tym, co naszym zdaniem mogłoby zainteresować odbiorców za granicą. Nie narzucajmy naszych wyobrażeń, bo można w ten sposób przekroczyć cienką granicę między promocją a przemocą kulturalną” – podkreśliła prof. Getka.

Prof. Jolanta Tambor zaapelowała o połączenie działań na rzecz promocji języka polskiego za granicą, którą obecnie prowadzi wiele instytucji, „żeby się nie rozdrabniać”. Prof. Wojciech Kruszewski jako przykład skutecznych działań w podobnym zakresie, przywołał hiszpański Instytut Cervantesa, który, jego zdaniem, zorganizowany jest „wzorowo”.

Zdaniem prof. Tambor powinny powstać nowe zawody, takie jak: lektora języka polskiego, nauczyciela języka polskiego jako obcego za granicą, a w Polsce – zawód asystenta językowo-kulturowego w szkołach, ze względu na liczbę uczących się w nich dzieci z Ukrainy i Białorusi.

„Zetknęłam się z takimi osobami w szkołach w Kanadzie i to świetnie działało. Jest to niesłychanie ważne, abyśmy te dzieci jak najszybciej integrowali, ale nie asymilowali, z naszymi dziećmi” – podkreśliła.

Podsumowując panel prof. Tambor powiedziała, że jej marzeniem jest, aby nigdy więcej nie usłyszała tego, co powiedział jej polskiego pochodzenia mieszkaniec Kurytyby w Brazylii: *„Ludzie tutaj się wstydały, że są Polacy. Były takie, co się wstydały, bo Włochy się podśmiewały.”*

„Chciałabym, żeby wszystkie osoby polskiego pochodzenia nie wstydziły się tego, nie uważały, że reprezentują język i kulturę peryferyjną. I żebyśmy uznali regionalność i odmienność terytorialną języka polonijnego z jego naleciałościami, z jego starodawnością, za akceptowalne w języku polskim. Żebyśmy nie mówili, że ci ludzie gorzej mówią po polsku, ale żebyśmy chwalili, że potrafią oni porozumiewać się tak wspaniałą polszczyzną” – zaznaczyła profesor Tambor.

Po panelu głos zabierały osoby z publiczności. **Marianna Łacek**, prezes Zrzeszenia Polskich Nauczycieli w Australii, podkreśliła, że przykłady literatury polskiej dla dzieci, które uczą się za granicą tego języka, muszą być na tyle proste, aby dzieci się nie zniechęciły do niego.

„Musimy zmienić motywację zewnętrzną, która działa na młodsze dzieci, w motywację wewnętrzną. Możemy zrobić za pomocą dobrze dobranej, ciekawej literatury” – powiedziała prezes Łacek.

Joanna Fabisiak, poseł na Sejm RP, zauważyła, że jej zdaniem, literatura jest wprzężona służebnie w naukę języka i chciałyby, aby powstał podręcznik do nauki języka polskiego, który problemy gramatyczne wyjaśniałby na bazie literatury pięknej.

„Dzieci, które nie mówią polszczyzną literacką, zaczynają się jej wstydzić. Dlatego musimy doprowadzić do powstania programu nauczania języka polskiego jako języka obcego. Ten program, który obowiązuje obecnie, jest anachroniczny” – uznała poseł Fabisiak.

Andrzej Cierkosz, prezes Dobra Polska Szkoła Foundation z Nowego Jorku powiedział, że udanym rozwiązaniem są programy dwujęzyczne.

„Dzieci w USA chcą się uczyć języka polskiego, jest dla nich kluczem do lepszej edukacji. Programy dwujęzyczne są najlepszą ofertą edukacyjną dla dzieci w USA. Wszyscy wiedzą, że dzieci kształcone w dwóch językach dostają się do najlepszych uczelni” – podkreślił.

INTERDYSCYPLINARNY PANEL DYSKUSYJNY

„Tożsamość społeczno-kulturowa uczniów polskich mieszkających za granicą”

dr Krzysztof Jurek z Fundacji Polskiej Akademii Nauk

PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ FUNDACJI PAN

Podczas I Światowego Kongresu Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą ekspert Fundacji Polskiej Akademii Nauk, dr Krzysztof Jurek, zaprezentował wyniki badań na temat tożsamości społeczno-kulturowej uczniów polskich mieszkających za granicą. W badaniach przeprowadzonych w czerwcu przez Fundację PAN wzięło udział ponad 400 uczniów polskich stale mieszkających poza granicami kraju, ze szkół m.in. w Belgii, Francji, USA, Kanadzie, Meksyku, Chinach czy Republice Południowej Afryki.

Najważniejsze wyniki:

- ponad 72% uczniów czuje się bardzo związanych z Polską (uczniowie klas VII-VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych),
- według badanych, wśród najczęściej wymienianych zachowań i cech, które pozwalają nam nazwać kogoś Polakiem, są: poczucie bycia Polakiem, mówienie po polsku i obchodzenie polskich świąt narodowych,
- zdecydowana większość uczniów klas IV-VI szkół podstawowych (78,1%) deklaruwała, że znajomość języka polskiego jest dla nich ważna. 92,9% uczniów uważało, że szkoły uczące języka polskiego za granicą są potrzebne,
- wśród uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych większość (80,1%) deklaruwała, że znajomość języka polskiego jest dla nich ważna,
- 93% respondentów uważa, że istnieje związek między tożsamością społeczno-kulturową a znajomością języka ojczystego,
- ponad 95% uczniów odczuwa poczucie dumy z bycia Polakiem/Polką.

WARSZTATY Rękodzieło ludowe

Jedną z propozycji Kongresu jest cykl warsztatów, które otworzyły warsztaty z rękodzieła ludowego.

Czym jest rękodzieło ludowe? Mówiąc najprościej to ręczne wyroby posiadające walory artystyczne, o motywach charakterystycznych dla danego regionu. W praktyce potrzeba obcowania ze sztuką i brak pieniędzy na zakup gotowych ozdób skłoniły gospodynie - w większości, jednak nie należy zapominać o panach, twórcach ludowych - do własnoręcznego wykonania dekoracji. Na ścianach wieszano własnoręcznie tkane kilimy, makatki, łóżka zdobiły poduszki w bogato haftowanych poszewkach, stoły wykonane szydełkiem serwety. Za święte obrazy zatykano wianki poświęcone w okolicy Bożego Ciała i wielkanocne palmy. Ołtarzyki dekorowano kwiatami z papieru. Rękodzieło obejmuje swoim zakresem również strój i jego ozdoby, a echo tradycyjnych motywów znajdujemy do dzisiaj w stylizacjach z obszaru popkultury.

WARSZTATY Historyczne

„Immersyjna edukacja historyczna Instytutu Pamięci Narodowej”

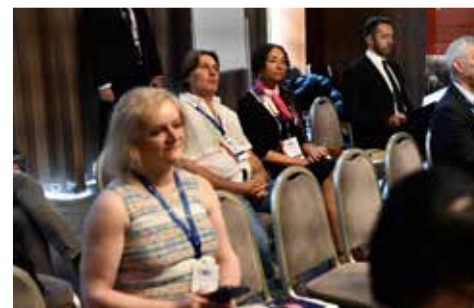
- prelegent: Magdalena Hajduk - Dyrektor Biura Nowych Technologii Instytutu Pamięci Narodowej

„Działalność Biura Współpracy Międzynarodowej IPN w ramach projektu Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności oraz reagowania na dyfamacje jako przykład prowadzenia efektywnej polityki pamięci”

- prelegenci:

Agnieszka Jędrzak - Dyrektor Biura Współpracy Międzynarodowej

dr Mateusz Marek - Naczelnik w Biurze Współpracy Międzynarodowej

WARSZTATY

Wychowanie dwujęzyczne

Specjaliści w dziedzinie badań nad dwujęzycznością w ujęciu socjolingwistycznym przyjmują funkcjonalną definicję dwujęzyczności. Przykładowo może to być sformułowanie, jakim posłużył się François Grosjean, definiując dwujęzyczność jako regularne używanie dwóch języków. Podstawą takiego ujęcia są zachowania (praktyki) językowe, a nie poziom kompetencji osiągnięty w dwóch językach. Równie lapidarnie wyraża to stanowisko Ida Kurcz, za dwujęzyczność przyjmując fakt posługiwania się dwoma językami, przy czym nie określa się bliżej stopnia znajomości tych języków.

Dwujęzyczne wychowanie w najszerszym rozumieniu obejmuje zinstytucjonalizowane i niezinstytucjonalizowane działania, których celem jest dwujęzyczność, dwujęzyczna edukacja.

WARSZTATY

Zarządzanie zespołem i budowanie pozytywnych relacji w szkole polonijnej

Człowiek jest z natury istotą społeczną i na co dzień funkcjonuje w przestrzeni relacyjnej – każdego dnia nawiązuje i/lub rozwija relacje z innymi ludźmi. To, w jaki sposób przebiega proces tworzenia się relacji interpersonalnych zależy od indywidualnych cech ich uczestników. Należy jednak pamiętać, że niezbędnymi elementami prawidłowej relacji interpersonalnej jest wzajemne zaangażowanie i zaufanie.

Relacje w edukacji są podstawą procesów wychowawczych i edukacyjnych oraz jednym z największych obszarów oddziaływań społecznych. Właśnie dlatego tak ważne jest, by w szkole stworzyć przestrzeń ułatwiającą dzieciom i młodzieży nie tylko naukę programu szkolnego, ale w takim samym stopniu – naukę budowania pozytywnych relacji.

WARSZTATY

Metody aktywizujące

Uczenie poprzez działanie jest najbardziej efektywne, dlatego w ostatnich latach w edukacji coraz większą popularnością cieszą się metody aktywizujące, które doskonalą umiejętności przydatne w codziennym życiu, np. logiczne myślenie, dyskusowanie, kreatywność, selekcja informacji itp. Rozwijanie umiejętności w praktycznym działaniu niesie za sobą mnóstwo korzyści zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli. Dzieci, które aktywnie uczestniczą w toku lekcji, są zdecydowanie bardziej otwarte na wiedzę, osiągają lepsze wyniki w nauce. Częste wykorzystywanie metod aktywizujących w procesie nauczania wpływa na integrację zespołu oraz budowanie właściwej relacji nauczyciel – uczeń, opartej na wzajemnym szacunku i zaufaniu. Metody aktywizujące rozwijają kreatywne i krytyczne myślenie, poszerzają zainteresowania, służą rozwojowi umiejętności komunikowania się w grupie, argumentowania, wyciągania wniosków. Pracując metodami aktywizującymi wspieramy również rozwój emocjonalny uczniów.

WARSZTATY Taniec ludowy

Nie należy zapominać, że polskie tańce narodowe wywodzą się z kultury ludowej, ale w trakcie swego rozwoju historycznego tak się zmieniały, że obecnie niewiele mają wspólnego ze swoimi wiejskimi pierwowzorami. Zachowały jednak cechy charakterystyczne dla regionu, z którego się wywodzą.

Pierwsze informacje o ich istnieniu zawarte w zachowanych nutach, pamiętnikach, kronikach sięgają wieku XV, a nawet wcześniej. Jednak nieznaczny materiał źródłowy nie pozwala precyzyjnie określić historii kształtowania się ich formy muzycznej i ruchowej oraz form pierwotnych.

WARSZTATY OTWARTE

Gra kameleon

Kameleon to gra towarzyska na każdą okazję!

Wszyscy gracze poza Kameleonem znają sekretne słowo. Używając jednego skrupulatnie dobranej wyrazu, starają się opisać je tak, aby Kameleon nie był w stanie go zidentyfikować.

Ale kto jest Kameleonem?

Czas na pełną podejrzeń i domysłów debatę, której celem jest wskazanie Leona Kameleona. Rzucajcie oskarżenia, podważajcie odpowiedzi innych i zaciekle brońcie swoich, ale ostrożnie, Kameleon łatwo wtapia się w tłum i może pozostać niezauważony.

WARSZTATY OTWARTE

Wprowadzenie dotyczące działań w mediach społecznościowych, kwestii dezinformacji, fake newsów

„Młodzież jest najbardziej podatna na dezinformację szerzącą się w mediach społecznościowych, dlatego kluczowe jest edukowanie uczniów do krytycznego myślenia i rozpoznawania fałszywych informacji” – oceniła **Paula Rejkiewicz z Ministerstwa Spraw Zagranicznych** podczas I Światowego Kongresu Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą. Ekspertka ds. przeciwdziałania dezinformacji biura prasowego resortu spraw zagranicznych wskazała, że fałszywe informacje w przestrzeni publicznej obecne są od starożytności.

„Każdy z nas miał do czynienia z fałszywymi wiadomościami we wszystkich możliwych tematach. Widzieliśmy to np. przy okazji pandemii Covid 19, kiedy większość z nas zapoznała się z terminami fake news czy misinformacja, zaś słowem roku w 2022, stało się pojęcie dezinformacja” – przypomniała Rejkiewicz podczas warsztatów dla nauczycieli. Jak wyjaśniła, dezinformacja jest celowym wprowadzeniem odbiorców w błąd, zaś misinformacja to powielanie nieprawdziwej informacji w sposób nieświadomy. Zwróciła uwagę, że doskonałym i bardzo skutecznym narzędziem do szerzenia nieprawdziwych informacji jest internet. Według specjalistki edukowanie o zagrożeniach płynących z sieci i promowanie higieny informacyjnej jest bardzo ważne, a po rosyjskiej agresji na Ukrainę kluczowe i szczególnie potrzebne wśród najmłodszych.

„Młodzi ludzie z łatwością poruszają się w Internecie, w którym aż roi się od fałszywych informacji, zdjęć czy profili w mediach społecznościowych. Młodzież jest też najbardziej ekspozowana na fałszywe informacje i przez to najmocniej podatna na dezinformację, czego dowodzą m.in. badania przygotowane przez Uniwersytet Harvarda” – zaznaczyła ekspertka.

Przedstawicielka MSZ pokazała nauczycielom przykłady fałszywych treści, zdjęć i profili w mediach społecznościowych. Wskazała na nedoróbki na fotografiach zamieszczonych na profilach nieistniejących osób. Jak zaznaczyła, zdjęcia fikcyjnych ludzi w łatwy sposób można wygenerować z pomocą sztucznej inteligencji. Zwróciła też uwagę na cechy charakterystyczne dla nieprawdziwych treści.

„Zwykle są one pisane w sensacyjnym tonie i niosą ze sobą spory ładunek negatywnych emocji, wymierzonych w jakąś grupę społeczną, organizację a nawet państwo. Efekt jest taki, że fałszywe informacje są ciekawsze. Z badań natomiast wynika, że jesteśmy na nie sześciokrotnie bardziej podatni niż na wiadomości prawdziwe, co sprawia, że te pierwsze rozchodzą się szybciej w przestrzeni informacyjnej” – wyjaśniła Rejkiewicz. Dodała, że zwłaszcza media społecznościowe, z których najczęściej korzystają młodzi ludzie, „są szalenie skutecznym amplifikatorem (wzmacniaczem) powielania treści fałszywych i niezwyfikowanych”.

Przedstawicielka MSZ poinformowała, że na poziomie europejskim powstały przepisy, które zmuszą wielkie korporacje, zarządzające platformami mediów społecznościowych, do informowania o tym, w jaki sposób moderują treści publikowane na ich serwisach. Przypomniała, że część z tych przepisów, które służą przede wszystkim do walki z dezinformacją i rosyjską propagandą, wejdzie w życie jeszcze w tym roku, pozostałe w lutym 2024 roku. Według Pauli Rejkiewicz ochrona prawna przed dezinformacją, która może prowadzić do niebezpiecznych zjawisk, jak np. wywołania niepokoju społecznych, jest bardzo potrzebna.

„Szalenie ważna jest też edukacja i uczenie dzieci od najmłodszych lat krytycznego myślenia. Po to, żeby były w stanie weryfikować informacje, jakie trafiają do nich z internetu i nie tylko” – podkreśliła. Jak dodała ekspertka, nie mniej istotne jest poznanie i korzystanie z narzędzi do weryfikacji treści, jakie pojawiają się w przestrzeni informacyjnej.

„Tych narzędzi już trochę jest na rynku, jak choćby w popularnej wyszukiwarce Google Fact Checking Tools, Fact Check Explorer albo projekt Fake Hunter uruchomiony w pandemii przez Polską Agencję Prasową wspólnie z GovTech Polska” – wymieniła Rejkiewicz. Wskazała, że nauczyciele mogą też liczyć na wsparcie w zakresie narzędzi edukacyjnych, poradników i wytycznych oraz cyberlekcji o tym, jak rozpoznawać dezinformację i w jaki sposób budować na nią odporność.

WYCIEZKI EDUKACYJNE

Twierdza Modlin

zwiedzanie: m.in. Wieży Czerwonej,
Multimedialnego Centrum Edukacji Historycznej – Prochownia 197

Ciechanów

zwiedzanie: m.in. Muzeum Romantyzmu w Opinogórze,
Zamku Książąt Mazowieckich w Ciechanowie

Zakroczym

zwiedzanie: m.in. Klasztoru Braci Mniejszych Kapucynów, refektarza
klasztornego, Muzeum Warszawskiej Prowincji Kapucynów, Archiwum
i Biblioteki Warszawskiej Prowincji Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów

Uniwersytet Warszawski

zwiedzanie: m.in. Kampusu Uniwersytetu Warszawskiego przy Krakowskim
Przedmieściu, laboratorium fizycznego i chemicznego

Zdjęcia z wycieczki do Twierdzy Modlin.
Fot. Edwin Kaniuk / IRJP

KONCERT JACKA KOWALSKIEGO

– polskiego historyka sztuki, poety i pieśniarza, tłumacza literatury starofrancuskiej na język polski, profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Jacek Kowalski – pieśniarz, Sarmata, historyk sztuki, miłośnik poezji staropolskiej, tłumacz poezji starofrancuskiej. Pracuje w Instytucie Historii Sztuki UAM jako profesor. Na scenie pojawia się od 1988 roku, gdy jednocześnie skończył studia i został laureatem 24 Studenckiego Festiwalu Piosenki w Krakowie. 11 listopada 2017 roku otrzymał Nagrodę Literacką im. Józefa A. Mackiewicza za książkę „Sarmacja. Obalanie mitów. Podręcznik bojowy”.

Śpiewa piosenki własne o dawnych czasach i własne przekłady piosenek z dawnych czasów. Jest autorem scenariuszy i tekstów teatralnych, programów telewizyjnych, plenerowych widowisk historycznych, m.in. ostatnio „Orzeł i Krzyż” dla Stowarzyszenia Dzieje w Murowanej Goślinie. Zdarzył mu się zaszczyt wystąpienia w dialogu-dyskusji piosenkowej z Jackiem Kaczmarskim pt. „Dwie Sarmacje”.

Wydał kilkadziesiąt książek, płyt, publikacji popularnych i naukowych związanych z kulturą, sztuką i literaturą dawnej Polski oraz starej, dobrej Francji.

SESJA WYKŁADOWO-WARSZTATOWA

„Polskie korzenie - jak i gdzie szukać informacji o polskich przodkach?”

Prowadzenie:

dr hab. Tomasz Nowicki, prof. KUL

dr hab. Piotr Rachwał, prof. KUL

BADANIA GENEALOGICZNE TO NIE SNOBIZM

Odkrywanie własnych korzeni dzięki internetowym narzędziom stało się prostsze i możliwe również w domu. Badania genealogiczne to już nie snobizm. Osobom, których przodkowie dawno temu wyemigrowali z Polski, badania pozwolą na odnalezienie własnej tożsamości, ale też pomogą w zdobyciu Karty Polaka, polskiego obywatelstwa czy w dochodzeniu praw majątkowych.

Wykład „Polskie korzenie - jak i gdzie szukać informacji o polskich przodkach?” mający miejsce podczas Pierwszego Światowego Kongresu Polskiej Edukacji i Nauki za Granicą w Jachrance cieszył się ogromnym zainteresowaniem przedstawicieli środowisk polonijnych. Wygłosili go - dr hab. Piotr Rachwał i dr hab. Tomasz Nowicki - profesorowie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i twórcy portali internetowych: ksiegimetrykalne.pl oraz rodzinawzrodlach.pl

„Badania genealogiczne nad własną rodziną są modne. Różne są motywacje tych działań, czasami zwykły snobizm, ale badania mają wymiar praktyczny z punktu widzenia osób, które z Polski wyjechały dawno temu i utraciły w kolejnych pokoleniach wiedzę, skąd pochodzą” - podkreślał Piotr Rachwał. W jego opinii poszukiwanie tożsamości w dzisiejszych czasach jest bardzo ważne, ponieważ we współczesnym świecie jest wiele zagrożeń, w tym wymierzonych w kierunku rodziny. Dlatego odkrycie polskich korzeni nie tylko zaspokaja ciekawość i ma ogromne znaczenie dla budowania poczucia wspólnoty, ale też posiada wymiar praktyczny, ułatwiając otrzymanie dokumentów - Karty Polaka czy polskiego obywatelstwa. Pomaga także w dochodzeniu praw majątkowych.

Polska diaspora to ponad 20 mln rozrzuconych po całym świecie osób polskiego pochodzenia. Największe skupiska Polaków za granicą to: 10 mln osób w USA, 2 mln w Niemczech, 1,8 mln w Brazylii, 1 mln we Francji, 900 tys. w Kanadzie, 700 tys. w Wielkiej Brytanii, 450 tys. w Argentynie i 200-300 tys. na Litwie. Ciekawa sytuacja występuje na Białorusi, gdzie według różnych danych liczba osób narodowości polskiej waha się od 295 tys. do nawet 1,1 mln. Wielkie migracje Polaków rozpoczęły się jeszcze w XIX w. i odbywały się w kolejnych falach. Przykładowo do Stanów Zjednoczonych pierwsza wielka fala - tzw. migracja „za chlebem” - nastąpiła w latach 1870-1914, a w przypadku Brazylii rozpoczęła się już w latach 20. XIX wieku.

Wśród potomków tych osób część zna swoją rodzinę, kultywuje tradycje, ale inni dopiero w czwartym czy piątym pokoleniu zaczynają się interesować swoimi korzeniami.

„Najważniejszym źródłem informacji są księgi metrykalne i akta stanu cywilnego. Tyle że pozyskanie danych z XIX w., kiedy Polska znajdowała się pod zaborami, nie jest proste. Dlatego postanowiliśmy to ułatwić poprzez stworzenie witryn internetowych ksiegimetrykalne.pl oraz rodzinawzrodlach.pl, które zawierają także skany oryginalnych dokumentów. Dzięki temu odnalezienie w wyszukiwarce nawet jednego dokumentu, np. świadectwa ślubu, pozwoli dotrzeć do informacji na temat dalszych przodków” - zaznaczył Piotr Rachwał.

Internet jest kopalnią wiedzy o przodkach. Do najważniejszych źródeł informacji należą witryny: genealodzy.pl, szukajwarchiwach.gov.pl, myheritage.pl, ksiegimetrykalne.pl, rodzinawzrodlach.pl oraz zdjęcia. rodzinnawrodlach.pl, registry.lubgens.eu, a także źródła zagraniczne, jak familysearch.org.

Dr hab. Tomasz Nowicki wyjaśnił, jak szukać informacji na temat swoich korzeni. Po pierwsze należy uporządkować wiedzę na temat rodziny, zdobywając informacje od bliższej i dalszej rodziny o dacie i miejscu urodzenia, chrztu, ślubu, pogrzebu, ale też zawodu czy wyznania. Następnie sięgnąć do domowego archiwum w poszukiwaniu jakichkolwiek dokumentów.

Gdy ich nie ma, trzeba zajrzeć do archiwów oraz bibliotek, by przeszukać akta metrykalne i akta stanu cywilnego, księgi kościelne, kroniki, spisy ludności, księgi ludności stałej i niestałej, księgi notarialne i hipoteczne, księgi sądowe, rejestry podatkowe, inwentarze dóbr szlacheckich, listy pasażerów statków płynących np. do USA i Australii.

„Wiemy, że w Europie najwięcej emigrantów obsługiwały porty w Hamburgu i Bremie, natomiast przyjmowały ich porty Ellis Island - brama do Nowego Jorku, a w Brazylii - Rio de Janeiro i Santos. Warto sprawdzić witryny internetowe tych portów” - wskazał Tomasz Nowicki.

Portal ksiegimetrykalne.pl jest efektem projektu badawczego, rozpoczętego w 2012 roku w Instytucie Historii KUL, którego celem była inwentaryzacja, digitalizacja i wykorzystanie do badań demograficzno-historycznych staropolskich ksiąg metrykalnych Lubelszczyzny (w granicach historycznego powiatu lubelskiego). Witryna ma już ponad 240 tys. wyświetleń.

„Widzimy, że jest zapotrzebowanie i to cieszy, że ludzie sięgają do tych materiałów, szukają tych korzeni, tej polskości” - mówił Piotr Rachwał.

SESJA WYKŁADOWA

Tożsamość polska w kontekście emigracji

prof. dr hab. Halina Grzymała-Moszczyńska

– Akademia Ignatianum w Krakowie, emerytowana profesor UJ

Problemy dziecka w szkole polonijnej

dr Stella Strzemecka

Tożsamość narodowa Polonii z perspektywy nauk o bezpieczeństwie

ks. dr hab. Cezary Franciszek Smuniewski, prof. UW

Rodzice często myślą, że migracja wewnątrz Europy, na przykład przeprowadzka z Polski do Wielkiej Brytanii, to nie problem. Jesteśmy w Europie, od Polski dzielą nas dwie godziny lotu... I to jest pułapka – przekonywała prof. Halina Grzymała-Moszczyńska, specjalistka w dziedzinie psychologii kulturowej i religioznawczyni z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kiedy robi się przegląd literatury, rzuca się w oczy, że w badaniach pomijane są dwa wątki: po pierwsze migracje powrotne, ale o tym później, a po drugie właśnie migracje dzieci. Długo pokutowało przekonanie, że należy zajmować się tylko osobami decyzyjnymi, czyli głównie mężczyznami. Mówiło się amorficznie: „rodzina przyjechała” i wiadomo było, że pod słowem rodzina kryje się żona i dzieci, ale nikt się nimi specjalnie nie zajmował. W latach 80. pojawiła się nowa ścieżka badań nad migracjami kobiet, natomiast dosłownie w ostatnich latach zaczęło się zainteresowanie migracjami dzieci. I teraz, czy emigracja jest dla dziecka szansą czy problemem?

BIURO NOWYCH TECHNOLOGII IPN

Biuro Nowych Technologii IPN z oczywistych względów było obecne w trakcie trwania Kongresu. Nowe technologie oferują niezwykle możliwości edukacyjne i umiejętnie wykorzystane mogą wzmocnić więzi expatriantów z Polską, a także przyczynić się do zachowania polskiej tożsamości poza granicami kraju.

Dla wszystkich uczestników Kongresu Biuro przygotowało Strefę Nowych Technologii, w której znalazły się jego projekty: „Gra Szyfrów” o wojnie polsko-bolszewickiej i dokonaniach polskich kryptologów, „Szybowcowa '87” o działalności podziemnej Solidarności Walczącej, a także hologramy i materiały edukacyjne (podcasty, quizy, scenariusze lekcji historii) wspierające proces nauczania historii Polski.

Różnorodne projekty przygotowane przez Biuro Nowych Technologii wskazały przybyłym na Kongres nauczycielom i menedżerom kultury polskiej za granicą, jak w atrakcyjny i nowoczesny sposób opowiadać o polskiej historii.

Przy Strefie Biura w trakcie Kongresu można było zapoznać się z wystawą „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ« 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”, wystawą „Archiwum Pełne Pamięci” a także z ofertą wydawniczą Instytutu Pamięi Narodowej w mobilnej księgarni.

W części merytoryczno-szkoleniowej obrad Kongresu zorganizowano interesujące wykłady, ukazujące m.in. działalność szkolnictwa polskiego za granicą. W bogatym programie znalazło się miejsce dla warsztatów dydaktycznych, szkoleń metodycznych i paneli dyskusyjnych.

7 lipca dyrektor Biura Nowych Technologii Magdalena Hajduk, w trakcie godzinnych warsztatów, nakreśliła szerszy kontekst zagadnienia rewolucji technologicznej z perspektywy działalności Instytutu Pamięi Narodowej i zapoznała słuchaczy z wynikami badań Instytutu zawartymi w raportach z 2022 i 2023 roku, a także z najważniejszymi działaniami edukacyjnymi Biura Nowych Technologii IPN, wykorzystującymi nowoczesne technologie (gry edukacyjne i aplikacje, maraton HISTHACK, projekt „Cyfrowi Bohaterowie”, pakiet materiałów edukacyjnych dla nauczycieli).

Udział w spotkaniach z osobami znającymi specyfikę i uwarunkowania pracy oświatowo-naukowej za granicą sprzyjał nawiązywaniu wartościowych kontaktów i rozpoznaniu potrzeb w zakresie pielęgnowania kultury i tożsamości polskiej.

UROCZYSTE PODSUMOWANIE KONGRESU

W I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą wzięło udział ponad 600 uczestników z 41 państw, nawet tak odległych jak Argentyna czy Australia. Oprócz nauczycieli języka polskiego w polskich szkołach i ośrodkach za granicą, rodziców oraz przedstawicieli organów prowadzących szkoły, w wydarzeniu uczestniczyła także młodzież - wolontariusze polonijni oraz absolwenci szkół polskich w USA i Wielkiej Brytanii, dla których wyjazd do Polski był nagrodą za doskonałe wyniki na maturze.

„W funkcjonowaniu szkół polskich poza granicami kraju najważniejsze są dzieci i młodzież, dlatego planujemy w przyszłym roku organizację I Światowego Festiwalu Młodzieży Polskiej z Zagranicy tutaj w Polsce, aby integrować młodych ludzi, którzy są kwintesencją funkcjonowania środowisk polonijnych na świecie” - ogłosił **Tomasz Rzymkowski, Sekretarz Stanu, Pełnomocnik rządu ds. rozwoju i umiędzynarodowienia edukacji i nauki**. Dodał, że resort edukacji i nauki dostrzega konieczność udziału młodych Polaków mieszkających za granicą w dialogu nad edukacją polonijną oraz we wspieraniu rozwoju innych inicjatyw i organizacji młodzieżowych, m.in. harcerstwa i klubów sportowych.

W trakcie kongresu przedstawiciele środowisk edukacyjnych z całego świata mogli się spotkać i podzielić się swoimi doświadczeniami w pracy nad językiem polskim, prowadzeniu polskich szkół i uatrakcyjnieniu oferty dydaktycznej. *„Podzieliiliśmy uczestników na siedem paneli. Odbywały się dyskusje, mamy wnioski. Robiliśmy warsztaty tematyczne, dotyczące np. rękodzieła artystycznego, warsztaty medialne zorganizowane przez TVP oraz szereg innych aktywności, które uczestnik mógł sobie w dowolny sposób wybrać”* - zaznaczył **prof. Jacek Gołębiowski, Dyrektor Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego**.

W opinii zarówno organizatorów, jak i uczestników kongresu, język polski jest najważniejszym przedmiotem szkolnym w Polsce i poza jej granicami. Bez jego znajomości nie ma mowy o nauce polskiej historii i kultywowaniu polskiej tożsamości narodowej. Jednak nauka powinna być dla dzieci i młodzieży, wyrosłej już w świecie cyfrowym, atrakcyjna, oparta w dużej mierze na przekazach audiowizualnych. Służy temu np. projekt „Innowacyjna Historia - nowoczesne technologie w służbie edukacji”. W ramach projektu zostały stworzone dwa fabularne filmy historyczne w technologii wirtualnej rzeczywistości, dzięki którym widzowie mogą niemal dosłownie uczestniczyć w Powstaniu Warszawskim czy wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. *„Po zakończeniu prezentacji w Polsce będziemy pokazywać te żywe lekcje historii - Kartkę z Powstania i Wiktoria 1920 - w różnych środowiskach polonijnych, aby uczyć miłości do Ojczyzny i w tak innowacyjnej formie pokazać za granicą, że Polska jest nowoczesnym krajem”* - powiedział prof. Jacek Gołębiowski.

Wnioski z kongresu, opracowane na podstawie obserwacji i potrzeb zgłaszanych przez uczestników, zostały ogłoszone przez ministra Tomasza Rzymkowskiego i staną się zaleceniami do dalszej pracy zarówno dla organizatora - Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego, jak i innych podmiotów, które odpowiadają za polską edukację za granicą. Najważniejsze jest stwierdzenie, że szkoła polska poza granicami kraju jest miejscem integracji środowiska polonijnego, dlatego powinna funkcjonować ponad wszelkimi podziałami. Sprzyja temu utrzymywanie dobrych relacji oraz skuteczna komunikacja.

„Tam, gdzie nasze dzieci zdobywają wiedzę i umiejętności, wspierany jest proces wychowawczy, który spoczywa na rodzicach. Dlatego polska szkoła w kraju czy za granicą jest dobrem nas wszystkich i absolutną świętością bez względu na to, jakie poglądy reprezentujemy i jakie wartości dla nas są ważne” - podkreślił minister Tomasz Rzymkowski.

Dodał, że należy również zapewnić integralność procesu kształcenia od przedszkola do poziomu akademickiego. Dotyczy to w szczególności promocji języka polskiego i literatury polskiej. Wsparciem w tym zakresie będą m.in. oczekiwane przez edukatorów ze szkół polonijnych konkursy z ułatwioną procedurą.

REKOMENDACJE

REKOMENDACJE I ŚWIATOWEGO KONGRESU EDUKACJI I NAUKI POLSKIEJ ZA GRANICĄ DLA EDUKACJI POLONIJNEJ SFORMUŁOWANO NA PODSTAWIE DYSKUSJI, SPOTKAŃ PANELOWYCH, PREZENTACJI ORAZ WYKŁADÓW

Uczestnicy Kongresu uznają, że niezmienną misją szkoły polonijnej i polskiej poza granicami kraju jest podtrzymywanie i kształtowanie tożsamości narodowej. Jej wypełnienie w aktualnych warunkach wymaga współpracy między podmiotami krajowymi i polonijnymi, a w szczególności:

1. Szkoła polska poza granicami kraju ma być miejscem integracji środowiska polonijnego i powinna funkcjonować ponad podziałami. Mają temu sprzyjać dobre relacje i komunikacja.
2. Należy zapewnić integralność procesu kształcenia od przedszkola po poziom akademicki.
3. Ważnym zadaniem środowisk polonijnych jest promocja języka polskiego i kultury polskiej w miejscu zamieszkania. Wielość pomysłów zaproponowanych w trakcie Kongresu świadczy o wysokiej świadomości środowisk odpowiedzialnych za edukację poza Polską i o pilnej potrzebie wdrożenia działań promocyjnych. Wsparciem w tym zakresie będą przedsięwzięcia oparte na uproszczonych procedurach konkursowych.
4. Duszą systemu oświaty jest młodzież. Dostrzegamy konieczność udziału młodych Polaków mieszkających za granicą w dialogu nad edukacją polonijną oraz wspierania rozwoju innych inicjatyw i organizacji młodzieżowych, na przykład harcerstwa, klubów sportowych itp. Rekomendujemy w roku 2024 zorganizowanie w Polsce I Światowego Festiwalu Młodzieży Polskiej z Zagranicy.
5. Młodzież stawia na nowoczesność. Zatem nauczanie języka polskiego i rodzimej kultury powinno mieć także formę wykraczającą poza klasyczną formułę klasowo-lekcyjną i być realizowane m.in. w formule spotkań teatralnych, muzycznych, tanecznych, medialnych, w stylu odpowiadającym potrzebom młodego pokolenia.
6. Nauczanie języka polskiego powinno być realizowane przy aktywnym udziale placówek oświatowych, kulturalnych, muzealnych i naukowych w Polsce i za granicą.
7. Należy wzmacniać istniejące placówki oraz inicjować i wspierać powstawanie nowych ośrodków edukacyjnych za granicą, a także systematycznie dążyć do zwiększania liczby uczących się języka polskiego i przedmiotów nauczanych w języku polskim.

8. Szczególną opieką należy otaczać małe szkoły, działające w wyjątkowo niekorzystnych warunkach.
9. Należy nadal podejmować działania umożliwiające stabilizację funkcjonowania szkół poprzez ustalenie precyzyjnych i jasnych zasad ich finansowania.
10. Terminy procedur konkursowych oraz wypłacania środków finansowych powinny być dostosowane do organizacji roku szkolnego.
11. Należy zadbać o rozwijanie systemowego przygotowania nauczycieli do nauczania języka polskiego za granicą oraz o stabilność ich drogi zawodowej (prestiż zawodu, wynagrodzenie oraz kwalifikacje), by zapobiegać negatywnemu zjawisku rotacji kadry dydaktycznej.
12. Należy rozwijać programy systemowego wspierania metodycznego nauczycieli i rodziców, których rezultatem będzie zwiększenie zaangażowania uczniów i ich rodziców w proces nauczania języka polskiego i kultury polskiej.
13. Należy poza Polską i w Polsce podejmować działania na rzecz zagwarantowania polskim szkołom wsparcia przez władze danego kraju (regionu).
14. Należy zawierać porozumienia bilateralne, które umożliwią umieszczanie oceny z języka polskiego na świadectwie szkoły systemowej w kraju zamieszkania ucznia.
15. Trzeba umożliwić Polonii korzystanie z programu „Mała książka - wielki człowiek” na takich samych zasadach, na jakich funkcjonuje on w Polsce.
16. Należy zwrócić szczególną uwagę na wytworzenie więzi z uczniami kończącymi szkołę, by zapewnić ciągłość funkcjonowania placówek i wymianę pokoleniową osób działających na rzecz szkolnictwa polskiego poza Polską.
17. Należy skupić się na takich formach współpracy środowisk polonijnych ze szkołą polonijną, by absolwenci szkół średnich mogli na co dzień mieć styczność z językiem polskim. Dlatego należy dążyć do zaoferowania im atrakcyjnych warunków studiów, szkoleń i staży.
18. Przy organizacji kolejnych kongresów należy zadbać o rozszerzenie formuły panelowej w celu umożliwienia szerszej dyskusji uczestnikom spotkań polonijnych.

Jachranka, 8 lipca 2023 r.

UROCZYSTA KOLACJA NA ZAKOŃCZENIE KONGRESU

DZIEŃ 5

9 LIPCA 2023

MSZA ŚWIĘTA W NIEPOKALANOWIE

**koncelebrowana pod przewodnictwem
Jego Eksceleencji Biskupa Rafała Markowskiego**

Niepokalanów to franciszkański klasztor-sanktuarium („Gród Maryi”), położony na terenie archidiecezji warszawskiej. Założony w sierpniu 1927 r. na ziemiach ofiarowanych przez księcia Jana Druckiego-Lubeckiego, klasztor niepokalanowski stanowił miejsce działalności świętego o. Maksymiliana Marii Kolbego, franciszkanina.

Przed wybuchem II wojny światowej w klasztorze mieszkało 760 zakonników, natomiast sam Niepokalanów stanowił duży ośrodek wydawniczy pism religijnych w Polsce. Drukarski park maszynowy liczył w tym czasie m.in. 3 maszyny rotacyjne oraz kilka linotypów i maszyn płaskich. Wydawnictwo zużywało rocznie ok. 1600 ton papieru na prawie 60 mln egzemplarzy drukowanych tu czasopism (nakład samego miesięcznika „Rycerz Niepokalanej” dochodził do miliona egzemplarzy). Od lipca 1931 r. działała w klasztorze Ochotnicza Straż Pożarna, złożona z braci zakonnych, co było niespotykane w innych krajach.

Podczas II wojny światowej klasztor był miejscem schronienia dla żołnierzy, rannych w kampanii wrześniowej oraz dla wielu uchodźców, bez względu na ich narodowość czy wyznanie. M.in. na przełomie 1939/1940 r. przez kilka miesięcy przebywała w Niepokalanowie grupa ok. 1500 Żydów, wysiedlonych z Wielkopolski, których zakonnicy otoczyli opieką.

Działania wojenne nie ominęły również mieszkańców klasztoru. O. Maksymilian Kolbe aresztowany w lutym 1941 r. wraz z 4 innymi zakonnikami, zginął w obozie w Auschwitz pół roku później. W czasie powstania warszawskiego, pomimo częstych kontroli niemieckich w Niepokalanowie, klasztor był miejscem schronienia dla wielu rannych powstańców. Już pod koniec wojny (w styczniu 1945 r.) podczas silnego bombardowania Niepokalanowa, 6 zakonników zginęło, kilku innych zostało rannych, natomiast wiele budynków klasztornych uległo zniszczeniu bądź poważnemu uszkodzeniu.

Najdroższym miejscem dla każdego mieszkańca Niepokalanowa jest stara kaplica, dziś sanktuarium św. Maksymiliana. Jest to najstarszy budynek w klasztorze. Od tego miejsca wszystko się zaczęło. W tej kaplicy modlił się Święty, tu odprawiał msze święte, głosił konferencje. To w niej bracia składali śluby zakonne. Kaplica nadal jest kolebką klasztoru. Tuż przy zakrystii można zobaczyć pierwszą celę św. Maksymiliana, w której on mieszkał od założenia Niepokalanowa w 1927 r. aż do 1930 r.

NIEPOKALANÓW - MSZA ŚWIĘTA W BAZYLICE MNIEJSZEJ

*Tutaj mieszkał
 św. Maksymilian Maria Kolbe
 w latach 1927-1930*

*St. Maximilian Maria Kolbe resided
 here from 1927-1930*

*Qui San Massimiliano Maria Kolbe
 ha abitato da 1927-1930*

*Saint Maximilien Maria Kolbe
 habitait ici dans les années
 1927-1930*

*Aquí vivió
 San Maximiliano Maria Kolbe
 entre 1927 a 1930*

KONGRES OCZAMI ORGANIZATORÓW

„Tuż przed #Kongres2023 zbudziłem się o tej porze bezdusznej i nikłej, kiedy właściwie noc się już skończyła, a świt nie zdążył jeszcze zacząć się na dobre.”

Tak, takich pobudek było co najmniej kilka. I nie była to tylko moja przypadłość. Nie tylko mnie budził błąd strach. Dla całej ekipy Instytutu wydarzenie zapowiadało się co najmniej epokowo. A może i epicko. Czasu niewiele, gości w bród, zadań bez liku. Logistyka azaliż. Azaliż dużo wszystkiego. Nagle, na zaraz, na teraz.

*Nie dziwić zatem powinny emocje, nie dziwić ekspresja, towarzysząca organizatorom. Nie dziwić wreszcie ambicja, bo chcemy przecież pokazać, że pracujemy z sercem dla Polski, dla Polonii, dla Polaków mieszkających za granicą. Robimy to, bo chcemy, bo możemy, bo umiemy! Musimy pokazać, że chociaż pierwszy raz, to wiemy, co robimy. Wiemy, dokąd zmierzamy. Wiemy z kim, wiemy po co i wiemy – wreszcie – dlaczego.
Budzik zadzwonił o 5:30*

Na niepolską modłę

Skłamałbym, gdybym powiedział, że nie obudziłem się przed budzikiem. Czekałem na ten dźwięk z oczami otwartymi na oścież. Majaczyła jasność lipcowego poranka, zbyt jasnego, by spać spokojnie. Czego się po nim spodziewałem, po tym dźwięku?

Chyba wybawienia! Przecież i tak całą noc myślałem o tym, czy każdy uczestnik leży we właściwym pokoju, czy wege dieta dopasowana jest do preferencji? Czy oby nikt z zespołu, czy Jacek, Tatiana, Maria, Sylwia, Asia, Edwin, Darek, Monika, Małgosia, Beata, Ewa, Marek, Aneta, Michał, Łukasz, Staszek i spółka, czy nikt nie zasnął z wrażenia? Przecież dzisiaj witamy naszych Gości!

Na rzęsach

Śniadanie. Wspaniale, że mając tyle na głowie, ktoś robi je za ciebie. Ale mimo wszystko, to bardzo niezdrowe – jeść w tak szaleńczym tempie. Ale goście, ale zadania, ale wszystko przecież na mnie, na nas, przecież, czeka. Jemy szybko. Chyba na wyścigi. Tempo wybija rozkład jazdy autobusów lotniskowych.

Tam czekają harcerze. Czy ktoś pomyślał o ich śniadaniu? Jak się domyślasz, czytelniku, takich pytań codziennie roiło się w głowie bez liku. Harcerze najedzeni, uff. Ale co z gośćmi? Ktoś się zgubił. Samolot nie doleciał. Te sprawy. Zasuwamy dalej.

Na posterunku

Goście, goście. Warto nie zapominać po co i dla kogo tu jesteśmy. Ale 600 gości to nie jest bułka z masłem. Każdy ma prawo mieć własne życzenia, upodobania, wyobrażenia, a nawet psikusy przygotowane dla organizatorów. Tatiana spędza całe dnie przy recepcji, by problemy wyjaśnić, zlikwidować. Nawet już nie słyszy własnego imienia, tak jest pochłonięta gośćmi. Wszyscy jesteśmy pod wrażeniem.

Tak samo jak Maria, która od rana do nocy (bez żartów) służy pomocą w biurze kongresowym. Wpadałem tam tak często, jak tylko mogłem, Maria zawsze na posterunku. – Chodź, zjedz – prosiłem. – Zaraz, najpierw Goście – mówiła. Uwierz mi, drogi czytelniku, na diecie być nie musi. Roztacza opiekuńczą aurę.

Na antenie

Wracamy do pobudki. Spotkanie organizacyjne trwało do 03:00. Obudziłem się godzinę później. Zadania zaraz wyznaczyłem. Trzeba nagrać przywitania, trzeba nagrać przecież wszystko! Panika? Nie, to po prostu organizacja na żywo. Siadam więc z mikrofonem i pomysłami. Przecież zaczynamy o 09:00! Tak jak Lato z Radiem! Nagrywam dźwięki, czekam na godziny, które mnie nie zawstydzą, by zadzwonić do Pani Agnieszki, dyrektor Polskiego Radia, naszego partnera medialnego, by pozwolono nam puścić w eter Polkę Lata z Radiem.

Zgadniesz czytelniku? Oczywiście, bez problemu. Puszczamy z rana, dokładnie (no, prawie dokładnie) o 09:00. Publiczność szaleje. Może trochę przesadzam, ale wielu zakręciła się w oku łezka na wspomnienie dziecięcych kempingów i obozów, z nieodłącznym wakacyjnym sygnałem Programu 1 Polskiego Radia.

Na poszukiwania

– Widziałeś go, gdzie on jest? Wszyscy go szukają! Ostatnio był przecież z tobą! – przybiega Dorota. Małżonka naszego szefa szuka go po wszystkich zakątkach hotelu. Profesor Gołębiowski, w przypiływie racjonalności, wrzucił swój telefon do torebki kochanej żony. I cały szczęśliwy, zadowolony, wolny duch! Nikt go wreszcie nie niepokoi. Nikt nie wie, gdzie jest. Czego chcieć więcej?

Tymczasem dwie ekipy medialne czekają z kamerami, sitka wystawione, tylko nagrywać. Szukamy go wszyscy. A Pan profesor? Wreszcie mógł spokojnie porozmawiać w tym czasie z rodakami. Na boku. Bez mediów. Żona? PR-owiec? Spokojnie!

Kochacie? To poczekacie!

Poczekaliśmy.

Na parkiecie

Zbliżamy się do końca. Agata Konarska, nasza dobra dusza, prowadząca cały Kongres, za sceną, czeka na wyjście. Już chciałaby skończyć i być po pracy, jak my wszyscy. A tu się właśnie wyłamało kilka slajdów, trochę za dużo informatyki, muzyka nie ta, wokalistka się opala nad Zegrzem. Zatem czekamy.

Kotlet przed muzyką. Miało być odwrotnie? Wyszło jeszcze lepiej! Co się działo! Wszyscy na parkiet ruszyli, kotlety zostawili. Na zdjęciach i filmach to zobaczycie!

Na przyszły rok

Emocje były wspaniałe. Mógłbym pisać w nieskończoność. Ale podsumuję to krótko, prosto tak: Do zobaczenia na #Festiwal2024!

*Mariusz Piaseczny
Szef biura prasowego*

MEDIA O KONGRESIE

MEDIA O I ŚWIATOWYM KONGRESIE EDUKACJI I NAUKI POLSKIEJ ZA GRANICĄ 2023

I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą był wydarzeniem, które - co z przyjemnością stwierdzamy - odbiło się szerokim echem w polskich i polonijnych oraz polskojęzycznych mediach. Dziękujemy za tak duże zainteresowanie, wsparcie na etapie promocji i informacji o możliwości wzięcia udziału w spotkaniu oraz za relacje w czasie trwania Kongresu.

Pomimo że formalnie Kongres patronatem medialnym objęły: Telewizja Polska, Polskie Radio oraz Polska Agencja Prasowa, to skala zainteresowania i wsparcia promocyjnego przekroczyła wszelkie granice - państw i kontynentów. Odczytujemy to jako wyraz zainteresowania jego tematyką, oraz niesłabnącą potrzebę dyskusji w trosce o rozwój wartości konstytuujących polskość wszędzie tam, gdzie żyją nasi Rodacy.

Z pełną świadomością fragmentaryczności prezentacji, publikujemy niektóre doniesienia zapowiadające i relacjonujące Kongres, raz jeszcze dziękując za wsparcie, które doprowadziło do sukcesu spotkania Polaków ze wszystkich stron świata, którym polskość wyznacza priorytety życiowej aktywności.

Listę ważniejszych doniesień medialnych prezentujemy w portalu internetowym Kongresu:

https://irjp.gov.pl/kongres2023/kongres2023_media_o_kongresie.php

UCZESTNICY O KONGRESIE

UCZESTNICY O KONGRESIE

„Uważam że kongres był bardzo dobrze zorganizowany. Bardzo mi się podobały wykłady oraz możliwość nawiązania kontaktów z Polonią z dalekich krajów świata.”

„Droży Państwo, Szanowni Organizatorzy, podpisuję się pod tym, co zostało napisane w podziękowaniu w 100%! I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą #Kongres2023 był dla mnie niesamowitym wydarzeniem! Podobnie jak Państwu (Organizatorom) również mnie nie schodzi uśmiech z twarzy ;-)! Doskonała logistyka, bardzo dobry program i zróżnicowanie w zależności potrzeb uczestników. Merytorycznie wspaniale dobrani prelegenci lub prowadzący warsztaty. Wyśmienity program artystyczny, wspaniali Uczestnicy oraz przesympatyczni Organizatorzy z Zespołem i Partnerzy współorganizujący wydarzenie. Za to Wam wszystkim DZIĘKUJĘ! MAM NADZIEJĘ DO ZOBACZENIA ZA 2 LATA! Ciepłe pozdrowienia z Bawarii Ilona Witte”

„Świetnie zorganizowane wydarzenie, wspaniała okazja do wymiany doświadczeń, integracji środowiska polonijnego oraz bardzo dobre źródło wiedzy na tematy związane z naszą pracą.”

„I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą był wydarzeniem ogromnie ważnym, potrzebnym i wyczekiwany przez środowiska polonijne rozrzucone po całym świecie. Przygotowane z ogromnym profesjonalizmem i zaangażowaniem przedsięwzięcie doskonale wpisało się w oczekiwania zarówno kadr zarządzających, pedagogów i przedstawicieli środowisk akademickich, jak i przybyłych na spotkanie rodziców oraz polonijnej młodzieży. Pięć kongresowych dni w Jachrance to rzetelna merytoryka i konstruktywne rekomendacje będące wynikiem wielogodzinnych debat panelowych i interesujących warsztatów. To również fantastyczne i spektakularnie przygotowane spotkanie środowisk opiniotwórczych, wspaniały program kulturalny oraz pozytywna, budująca atmosfera. Bardzo cenna inicjatywa. Oby więcej takich. Dziękuję SERDECZNIE. dr Lidia Zabrocka, Dyrektor Polskiej Szkoły im. Jana Brzechwy w Courcelles”

„Ogromnie dziękuję za zaproszenie. Gratuluję udanego Kongresu. Frekwencja i życzliwa atmosfera mówią same za siebie.”

„Bardzo dobra organizacja. Wspaniały czas na spotkania i rozmowy. Informację o kongresie umieściłam na FB szkoły.”

„Bardzo dobra organizacja i troska o uczestnika. Ciekawe warsztaty; wspaniale przygotowani wykładowcy. Niezwykle interesujące warsztaty z rękodzieła ludowego z panią Czesią Kaczyńską w roli głównej. Bardzo dziękuję, że mogłam wziąć udział w tak dużym i niezrównanie inspirującym dla mnie przedsięwzięciu. Jestem bardzo wdzięczna.”

„Wspaniała organizacja, przepiękne miejsce z idealnym zapleczem na Kongres, interesujący program, życzliwość, cierpliwość i profesjonalizm organizatorów oraz obsługi cateringu, ciekawe wycieczki, interesujące oferty książkowe, transport do hotelu, z hotelu na dworzec.”

„Cieszę się, że mogłam wziąć udział w Kongresie. Był to wyjątkowy czas, pełen świetnych warsztatów i wykładów, ważnych rozmów w wolnym czasie oraz świetnej zabawy :) DZIĘKUJĘ.”

„Bardzo dziękuję za Państwa zaangażowanie, życzliwość oraz za doskonałe przygotowanie merytoryczne i organizacyjne całego wydarzenia. Sądzę, że bogaty program zajęć wykładowych i warsztatowych oraz wymiana doświadczeń pomoże nam jeszcze lepiej i skuteczniej promować Polskę, a zwłaszcza język i kulturę naszego kraju na całym świecie.”

„Kongres był bardzo dobrze przygotowany, organizatorów cechowała życzliwość, otwartość oraz profesjonalność. Prelegenci reprezentowali wysoki poziom merytoryczny, poruszana tematyka była ciekawym materiałem do dyskusji w mniejszym lub większym gronie. Serdecznie dziękuję za wkład pracy i entuzjazmu!”

„Doskonała organizacja, interesujące wykłady i warsztaty.”

„Przede wszystkim chciałabym podziękować za zorganizowanie Kongresu na tak wysokim szczeblu. Wszystko zorganizowane na wysokim poziomie. Zaproszeni goście, prelekcje, wycieczki i zabawy. Po raz pierwszy uczestniczyłam w Kongresie i jestem bardzo zadowolona. Opowiem o tym Kongresie w Centrum Języka i Kultury Polskiej działającym przy Uniwersytecie Słowiańskim w Baku i postaram się wykorzystać materiały dydaktyczne, które przekazaliście mi podczas zajęć.”

„Droży Państwo, Szanowne Koleżanki i Koledzy, Pragnę tą drogą wyrazić swoje serdeczne podziękowanie za pracę i organizację Kongresu. Państwa życzliwość, otwartość, poświęcony czas, profesjonalność przed i podczas trwania Kongresu była wspaniała, dziękuję za to. Wszelkie pytania, wątpliwości były szybko i cierpliwie odpowiadane. Poziom merytoryczny prelegentów był wysoki. Atmosfera panująca podczas tych wszystkich dni kongresowych była życzliwa i miła, na twarzach gości uśmiech, ciekawie było spotkać Rodaków z różnych i tak wielu krajów w jednym czasie i jednym miejscu! Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń, dziękuję również za cenne materiały broszurowe i książkowe!”

„Dziękujemy serdecznie za możliwość uczestniczenia w I Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą. Za pomysł, poświęcenie, superową realizację. Cieszymy się bardzo, że w jednym miejscu mogliśmy poznać i spotkać wielu wspaniałych ludzi. Bardziej dokładnie zapoznać się z tematyką oraz treściami ważnymi i dotyczącymi wszystkich Polaków rozproszonych po całym świecie. Dziękujemy bardzo.
Z szacunkiem Irena i Edward Kogarko
- Litwa / Wilno”

DLA MŁODZIEŻY

**I ŚWIATOWY FESTIWAL
MŁODZIEŻY POLSKIEJ
Z ZAGRANICY**

**W 2024 roku spotykamy się
na I Światowym Festiwalu
Młodzieży Polskiej z Zagranicy.**

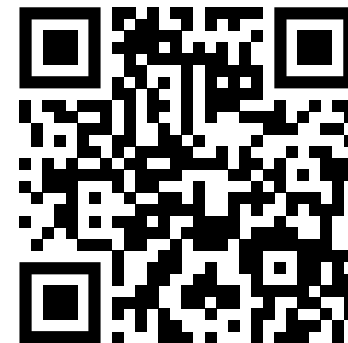
Zapraszamy do naszych mediów społecznościowych
i portalu internetowego irjp.gov.pl,
aby zapoznać się z bieżącą działalnością Instytutu.

FOT. HOTEL WARSZAWIANKA

WIĘCEJ INFORMACJI
W PORTALU
INTERNETOWYM
KONGRESU

ZESKANUJ KOD QR
LUB SKORZYSTAJ Z ADRESU
<https://irjp.gov.pl/kongres2023/index.php>

OPRACOWANIE

ZESPÓŁ CENTRUM MEDIALNEGO IRJP
ZESPÓŁ DZIAŁU PROMOCJI IRJP
POD REDAKCJĄ MARIUSZA PAWŁOWSKIEGO

ZDJĘCIA AGATA PAWŁOWSKA